

לעילוי נשמת
האי גברא רבא, שקד כל ימיו על התורה והעבודה
כ"ק הגאון הצדיק
דוד צבי ישראל
רבי ב"ק מרן אדמו"ר ה"ב ברכת משה" זי"ע
נלב"ב ע"ז מר-חשוון תשינ"ד
הונצח ע"י בנו ידידו הנכבד החשוב מלא וגדוש בתורה
וחסידות, איש חסד לכלל ולפרט מגזע אראלים ותורשיש
יעקב יצחק בידרמן שליט"א
הה"צוני
רב דק"ח חב"ד וינה

אהל מועד

לדברי תורה וחסידות מרבתינו הקדושים מלעלוב

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

אמרי קודש

מכל רמש האדמה
למינהו (ו, ט). לכאורה
צ"ב דהא אמרו ז"ל
(ירושלמי שבת פ"א ה"ג) כל דבר
שאין לו גידים ועצמות
אינו חי יותר משה
חדשים ואפילו לר'
הונא דאמר (חולין נח, א)
שמתקיים י"ב חודש הרי
המבול וימי שהיית נח
בתיבה היו שנה שלימה
כמ"ש רש"י (להלן ת, יד)
בשם המדרש שמשפט
דור המבול שנה תמימה
הייתה, וא"כ מה תועלת
היה להכניס לתיבה
רמשים אלו הא ממילא
לא התקיימו עד סוף
המבול, וכבר עמדו על
זה הרבה מפרשים.

והנראה לבאר על פי
דברי המדרש (ב"ר, לב, ו)
ונח בן שש מאות שנה
והמבול היה מים וכו'
רבי יהודה אומר שנת
המבול אינה עולה מן
המניין ע"כ.

והיינו דכאן אומר הכתוב שנה היה בן
ת"ר שנה לפני המבול ולהלן הוא אומר (ט, כח)
ויחי נח אחר המבול שלוש מאות שנה
וחמישים שנה, נמצא דבס"ה חי נח תשע
מאות חמישים ואחת שנה, אך מיד כתיב
(שם, כט) 'ויהי כל ימי נח תשע מאות שנה
וחמישים שנה וימת', חסר שנה אחת, אלא
מוכרח הדבר ששנת המבול אינה מן המניין,
דאינה נחשבת כזמן.

וכן י"ל לענייננו, דהא דקיי"ל דדבר שאין לו
גידין ועצמות אינו יכול להתקיים ו' חדשים
או י"ב חדשים זהו בשנים מן המניין, אך

המשך הבא >>

קול רינה וישועה באהלי צדיקים

בחרדת קודש וברגשי גיל וחרדה נעלה ונשגור בזה מלא הטנא ברכות מאליפות
ומרובכות, קדם אבינו רועינו, מאור עינינו, מורה דרכינו

כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א

לרגל שמחת אירוסין נכדו

החתן המופלג בתורה וירא"ש ובמידות טובות לן בעמקה של תורה עדיו לגאון ולתפארת

הרב **ישראל ישכר** שליט"א

בן לבנו פע"ח הרה"צ רבי **משה מרדכי** שליט"א

חתן כקש"ת הגאון הצדיק רבי **שמעי' לעזר** שליט"א
רב דביהמ"ד 'היכל הכולל' ודומ"צ וראש הכוללים דקהל ייטב לב סאטמר

עב"ג הכלה החשובה תחי'

בת הרה"צ רבי **ראובן דוד מענדעלאוויטש** שליט"א

בן כקש"ת הגאון הצדיק **אב"ד חאליזב** שליט"א

וחתן כ"ק אדמו"ר **מנדבורנא לונדון** שליט"א

מזל טוב

יה"ר ויזכה כ"ק מרן רבינו שליט"א יחד עם כל המשפחה הרוממה לראות בנים ובני
בנים עוסקים בתורה ובמצוות, לרוות מלא חופניים תענוג ונחת דקדושה מכל יו"ח,
מתוך רוב שמחה ואושר בבריות גופא ונהורא מעליא לאורך ימים ושנות חיים עדי
נזכה לקבל פני משיח צדקנו ומלכנו בראשינו בב"א

זה יבואר דהנה נח היה עניו ושפל רוח ולא
האמין בעצמו שהוא צדיק, וכמו שמעיד
עליו הכתוב בתחילת הפרשה שהיה 'צדיק
תמים'.

אבל כאשר אמר לו השי"ת בכבודו ובעצמו
'כי אותך ראיתי צדיק' לא היה שייך לומר
ג"כ 'תמים' שעניינו ענווה ושפלות רוח,
דהא באותו רגע שאמר לו כן הקב"ה היה
מוכרח להאמין ולקבל שהוא בדרגת צדיק,
וכדברי זקני הרה"ק מלובלין, ובהוא רגע
כמימרא מיחסרא בעניין השפלות רוח
והענוה, וע"כ לא נאמר כאן 'תמים', ודו"ק.

שהוא צדיק, לא יאמין ויקבל את דבריהם,
שכן יודע הוא בעצמו שאינו צדיק.

ואפילו אם מלאך או שרף יאמר לו כך,
עדיין לא יאמין לו, רק אם הקב"ה בכבודו
ובעצמו יאמר לו שהוא צדיק, רק אז יאמין
בכך באמונה שלמה, אבל רק באותו הרגע
בלבד ותו לא, מיד לאחר מכן שוב לא יאמין
בצדקותו, שהרי ברגע כמימרא אפשר
לקלקל ולאבד מדריגה זו, ומהיכי תיתי
שעדיין נותר בדרגת צדיק, עכד"ק.

והנה במס' ע"ז (ו, א) כתב רש"י על מה
שאמרו ז"ל על נח דתמים בדרכיו היה זו"ל
תמים בדרכיו - עניו ושפל רוח עכ"ל. ולפי

שנת המבול אינה עולה מן המניין ושפיר נכנסו ויצאו הרמשים מן התיבה.

מהעוף למינהו ומן הבהמה למינה מכל רמש האדמה למינהו שנים מכל יבאו אליך להחיות (ו, ב) וברש"י בשם המדרש, אותן שבדקו במיניהם ולא השחיתו דרכם ומאליהם באו וכל שהתיבה קולטתו הכניס בה, ע"כ.

ולהלן (ו, ב) עה"פ 'מכל הבהמה הטהורה תקח לך שבעה שבעה איש ואשתו ומן הבהמה אשר לא טהרה הוא שנים איש ואשתו', כתב רש"י וז"ל הטהורה - העתידה להיות טהורה לישראל למדנו שלמד נח תורה, ע"כ.

ובמפרשים (עיי' חזקוני ובמהרש"א זבחים קטז, א, בחידושי אבדות) דקדקו מגלן דלמד נח תורה, הא כמו דלעיל אמרינן שכל בעל חי שלא השחית דרכו התיבה קולטתו מאליה, ה"נ י"ל שכל מין בהמה שהתיבה קלטה ממנו שבעה שבעה הריהי בהמה טהורה.

והנראה לבאר דהנה ב'אור החיים הקדוש' דקדק בלשון הכתוב 'מכל הבהמה הטהורה תקח לך שבעה וגו'', מהו הלשון תקח לך, וכתב וז"ל, אומרו תקח לך, נתכוון לומר ב' דברים הא' שהוא יטרח לקחת תשלום הז', ואמר הטעם כי הם לצורכי עצמו והוא אומרו לך לצורךך, עכ"ל.

מבואר מדברי האוה"ח הק' שאותן בעלי חיים שהגיעו לתיבה למען קיום העולם הם באו מאליהם והתיבה קולטתן, אבל שבעת הבהמות הטהורות שהיו בשביל נח כדי להקריבן עולות, אותן היה נח צריך להשיג בכוחות עצמו ולהביאם לתיבה, וזה דיוק הלשון 'תקח לך'.

ומעתה מבואר שפיר מש"כ רש"י דמהא שאמר הקב"ה לנח 'מכל הבהמה הטהורה תקח לך שבעה וגו'', שהיה נח צריך להשיג בעצמו את הבהמות הטהורות ולהביא דייקא מהן שבעה שבעה, מזה מוכח שלמד נח תורה וידע מה הן הבהמות העתידות להיות טהורות.

פרשת נח תשע"ז

נח איש צדיק תמים היה בדורותיו. וברש"י, יש מרבתינו דורשים אותו לשבח, כל שכן שאילו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר, ויש שדורשים אותו לגנאי, לפי דורו היה צדיק ואילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום, עכ"ל. וכבר דקדקו המפרשים דהנה התורה מעידה על נח שהיה איש צדיק תמים, ואם כן ייפלא מדוע לדרוש אותו לגנאי, אם אפשר לדרשו לשבח.

וגראה לפרש בהקדם דברי זקה"ק הרבי מלובלין זי"ע בספה"ק 'דברי אמת' (פר' וירא) שאמר בשם זקה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע כי אדם עוד מסוגל

לסבול ולקבל באהבה גידופים וחרפות, בלי להקפיד על כך, אבל לשמוע את שבחו ולא ליהנות מכך ולהגיע לגבהות הלב, זהו כבר ניסיון קשה הרבה יותר.

עוד מצינו בספרו הק' 'זכרון זאת' (פר' משות) בזה"ל, 'והנה נקל יותר לאדם צדיק שלא יקפיד על גנותו, אך בשבחו, כשמשבחים אותו דברי אמת, קשה יותר שלא לבוא מעט גבהות והנאה בכבוד התורה', ע"כ.

והנה נח שחי בדור של רשעים ואנשי חמס, בוודאי לא הזדמן לו לשמוע מפיהם את שבחו כי אם להיפך, וכדאיתא במדרש תנחומא שכששמעו מנח את סיבת בניית התיבה שמו את דבריו ללעג וקלס, 'והיו משחקין ממנו ומלעיגין בדבריו'. נמצא שעבודתו של נח הייתה לסבול את הביזיונות והחרפות ולקבלם באהבה שזוהי, כאמור, דרגה קטנה יותר משמיעת דברי שבח בלי לחוש בשמץ של גאווה.

אבל אילו היה נח חי בדורו של אברהם, בדור של אנשים צדיקים שהיו יודעים להעריך כיאות את צדקותו ותמימותו הגדולה, אז בוודאי היה מתבקש לעמוד בניסיון הקשה יותר, בשמיעת דברי שבח והערצה מבלי להתגאות בהם.

וזהו שכתב רש"י 'יש מרבתינו דורשים אותו לשבח', היינו ניסיון ה'שבח', וכוונתם שאילו היה נח חי בדור של צדיקים, אזי היה עליו להתמודד עם ניסיון ה'שבח', שלא להתגאות מדברי שבח ותהילה, וממילא 'היה צדיק יותר', שהרי הניסיון מרומם את האדם, כמאה"כ 'נתת ליראיך נס להתנוסס', וכגודל הניסיון כך גודל ההתעלות הבאה מכוחו.

ויש שדורשים אותו לגנאי, היינו ניסיון ה'גנאי', וכוונתם שאמנם נח עמד בכבוד בניסיון הגנאי, וקיבל באהבה את דברי הגנאי שהטילו בו בני דורו, אך אילו היה חי בדורו של אברהם והיה מתנסה בניסיון ה'שבח' אז 'לא היה נחשב כלום', והיינו שהעמידה בניסיון ה'גנאי' נחשבת לכלום ביחס לניסיון ה'שבח' שהוא קשה שבעתיים ממנו.

ויבוא נח ובניו וגו' אל התיבה מפני מי המבול. וברש"י, אף נח מקטני אמנה היה, מאמין ואינו מאמין שיבוא המבול, ולא נכנס לתיבה עד שדחקוהו המים, עכ"ל. וכבר תמהו רבים שהרי הפסוק מעיד בנח שהיה איש צדיק תמים בדורותיו, ואם כן כיצד ייתכן לומר עליו שמקטני אמנה היה ולא בטוח היה שיבוא המבול.

וביאר הרה"ק בעל ה'דברי יואל' מסאטמאר זי"ע בהקדם דברי זקה"ק הרבי מלובלין זי"ע שהתבטא פעם בענותותו שגם אם כל העולם יאמרו עליו שהוא צדיק, לא יאמין

ויקבל את דבריהם, שכן יודע הוא בעצמו שאינו צדיק. ואפילו אם יבוא אליו נביא ויכנהו צדיק, גם אז לא יקבל את דבריו, כי יודע הוא ומכיר בעצמו שאינו בדרגה זו.

ואפילו אם מלאך או שרף יאמר לו כך, עדיין לא יאמין לו, רק אם הקב"ה בכבודו ובעצמו יאמר לו שהוא צדיק, רק אז יאמין בכך באמונה שלמה, אבל רק באותו הרגע בלבד ותו לא, מיד לאחר מכן שוב לא יאמין בצדקותו, שהרי ברגע כמימרא אפשר לקלקל ולאבד מדריגה זו, ומהיכי תיתי שעדיין נותר בדרגת צדיק.

וכך גם נח אף על פי שהקב"ה העיד עליו 'כי אותך ראיתי צדיק', עם כל זה לא האמין שהוא צדיק רק באותו רגע בו דיבר אליו ה', אך תיכף לאחר מכן כבר לא ראה עצמו כצדיק. ענותותו זו של נח הביאתו לחשוב שהקב"ה לא יביא בסופו של דבר את המבול, שהרי הקב"ה התנה את הבאת המבול בשיוורו של צדיק אחד שיקיים את העולם ויעמיד דורות אחרי המבול, כדי שלא להשמיד כליל את המין האנושי.

אך כאמור מיד לאחר שדיבר עם הקב"ה לא האמין נח שהוא צדיק, ואם כן, כיון שאין בעולם אפילו צדיק אחד הראוי להינצל מהמבול ולקיים את העולם, סבור היה נח שהקב"ה יותיר את כל בני הדור בחיים ויימנע מלהענישם במבול, כדי שלא להכחיד את המין האנושי, דכיון שכולם מצויים באותה דרגה, אי אפשר להעניש את כולם ולהציל אחד מהם לצורך קיום העולם, דהי מינייהו עדיף.

וזהו שכתב רש"י כי נח 'מקטני אמנה היה', כלומר הוא לא האמין בצדקותו, שהיה מקיים בנפשו מה שאמרו חז"ל 'אל תאמין בעצמך', כדרכם של צדיקים המקטינים את עצמם בעיניהם. וזהו 'מאמין ואינו מאמין שיבוא המבול', לרגע אחד האמין שהוא צדיק, ברגע ששמע זאת מפי הקב"ה, אבל מיד אחר כך חזר להיות 'אינו מאמין' שהוא צדיק, ולכן סבור היה שלא יבוא המבול, כי אין את מי לשייר לקיום העולם, ולכן לא נכנס לתיבה עד שדחקוהו מי המבול.

ליל שב"ק פר' פרשת נח עיה"ק צפת ת"ו

אלה תולדות נח וגו', את האלקים התהלך נח (ו, ט). וברש"י, ובאברהם הוא אומר (בראשית כד, ב) אשר התהלכתי לפניו, נח היה צריך סעד לתמכו, אבל אברהם היה מתחזק ומהלך בצדקו מאליו. וצלה"ב מהו ענין 'צריך סעד לתמכו' האמור בנח, ומהו ענין 'מתחזק ומהלך בצדקו מאליו' האמור באברהם.

ויבואר בהקדם דברות קדשו של זקני אדמו"ר ז"ל זי"ע, דצריך להבין לפי מה דכיילי לנו חז"ל (בראשית רבה ל, ג) כל מקום

שנאמר אלה פסל את הראשונים, מה בא לפסול כאן. תו יש לדקדק דלעיל מיניה כתיב (בראשית ו, ח) ונח מצא חן בעיני ה', הזכיר לשון הוי"ה, בחינת רחמים, ואילו כאן אמר את האלקים התהלך נח, בבחינת דין, והלא דבר הוא.

וביאר על פי הידוע בדרכי העבודה, דבתחילת העבודה מאירין לו לאדם באתערותא דלעילא, כדי שיטעם ממתיקות נועם העבודה והדביקות בכורא ית"ש, בבחינת טעמו וראו כי טוב ה' (תהלים לד, ט), ואחר שכבר הרגיש וטעם מנועם עבודתו ית' נוטלים ממנו אלו הדרגות כיון שלא באלו חפץ ה' ולא זו הדרך ישכון אור, אלא בהעבודה הבאה ע"י עמל ויגיעה, דע"י שיעמול ויטייגע בעבודת ה' ישיג לעצמו המדרגות הללו בדין.

ועל פי יסוד זה ביאר הרה"ק רבי שלמה מקארלין זיע"א את הפסוק (קהלת ו, י) אל תאמר מה היה שהימים הראשונים היו טובים מאלה כי לא מחכמה שאלת על זה. כלומר, שלא יאמר כי 'הימים הראשונים' שבהם זכה וראה אור בעבודתו ית', 'היו טובים מאלה', מהימים של עכשיו שניטלו ממנו כל המדרגות ושוב אינו מרגיש בהם שום נועם מתיקות ואדרבה הוא בא לידי נסיון והעבודה עולה לו בקושי וצריך הוא להתייגע ולעמול, אך לא כן הוא, 'כי לא מחכמה', היינו, כי אור הנערב שהרגשת בימים הראשונים לא היה לגודל חכמתך ויגיעתך, אלא רק 'שאלת על זה', הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו השאילך אלו המדרגות לימים מועטים באתערותא דלעילא, כדי שאחר שתטעם ותראה כי טוב ה', תתייגע ותשאף להגיע ולהשיג מדרגות הללו בכח עצמך באתערותא דלתתא ואז בדין יגיע לך להרגיש נועם הארת אורו יתברך בקרבך.

ובזה יתבאר דכמו כן היה סדר עבודתו של נח, דבתחילת עבודתו היה 'ונח מצא חן בעיני הוי"ה', שהקב"ה הרוב רחמיו האיר לו משמיא באתערותא דלעילא הרגשת נועם העבודה, אולם נח 'פסל את הראשונים', שלא חפץ נח בזו העבודה הבאה באתערותא דלעילא בלא עמל ויגיעה, דלא באלה חפץ ה', וזהו 'אלה תולדות נח', 'אלה' פוסל את הראשונים, דנח העדיף לעמול ולהשיג המדרגות ביגיעה ובאתערותא דלתתא, שיהיו תולדות נח הם המעשים טובים של שרכשם והשיגם בכוחות עצמו. ומסיים 'את האלקים' התהלך נח, שיגע ועמל בעבודת ה' להשיג המדרגות בדין, עכ"ד כק"ז.

וכ"ק מרן אאמו"ר ז"ל זיע"א ביאר בזה לדברי המדרש בפרשתינו (בראשית רבה ל, ה) אלה תולדות נח נח, אתמהא, לא הוי צריך קרא למימר אלא אלה תולדות נח שם וגו', אלא וכו' נייחא לעליונים נייחא לתחתונים, ע"כ, פי' שתחילה היה נייחא לעליונים,

באתערותא דלעילא, ואחר כך השיג מדרגותיו באתערותא דלתתא, וזהו נייחא לתחתונים. ע"כ.

ועל פי דברות קדשם יבוארו דברי רש"י דלעיל, דאברהם 'לא היה צריך סעד לתומכו', כלומר שהשיג את מדרגתו ביגיעה דיליה והיה 'מתחזק ומהלך בצדקו מאליו' בלא שיוקדם אליו הסעד וההארה מלעילא, אבל נח היה צריך 'סעד לתומכו' מלעילא שיאיר לו ה' בתחילת עבודתו וכמ"ש ונח מצא חן בעיני ה', ואחר שהאיר לו ה' הדרך פסל לזו העבודה והתייגע בעצמו באתערותא מלתתא, ועי"ז בא לדרגא של 'את האלוקים התהלך נח', שהגיע למדרגתו בדין, בלא סעד ותמיכה.

ותשחת הארץ לפני האלוקים וגו', ואני הנני מביא את המבול וגו' (י, א). מקשין העולם מדוע היה צריך הקב"ה להביא מבול ולהשחית את כל היקום אשר על פני האדמה, דאם בני האדם חטאו ימחו הם, ומדוע ישחית את כל היקום, אם האדם חטא הארץ מה חטאה.

ויבאר בהקדם דברי קדשו של הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זיע"א על הפסוק (במדבר כה, י) צרור את המדינים, וברש"י עליכם לאייב אותם, ולכא' מהו הענין שצריך 'לאייב אותם' דמשמע שצריך לשנאתם בלב, והלא די כמה שמקיימים 'והכיתם אותם' וגו' ולהלן מיניה (לא, ב) אמר ה' אל משה נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים וגו'. וביאר על פי דברי קדשו של אביו הרה"ק רבי יהושע זיע"א, על הפסוק (במדבר לא, ג) ונקרב את קרבן ה' וגו' לכפר וגו', ופרש"י לכפר על הרהור הלב של בנות מדין, וקשה הלא באמת אנשי המחלמה היו צדיקים גמורים וכדרשת רז"ל במדרש (שיר השירים רבה ד, ו) על הפסוק (שיר השירים ו, ו) שכולם מתאימות ושכולה אין בהם, ובפרט שהרהורי עבירה קשים מעבירה כאומרז"ל (יזמא כט, א), ובודאי לא היה להם שום הרהור הלב ח"ו, ומדוע היה להם להקריב קרבן ה' לכפר על הרהור הלב.

וביאר על דרך מה שדיכר בקדשו הרה"ק רבי פנחס מקארין זיע"א, שהצדיקים במעשיהם ובמחשבת קדשם משפיעים על עם בני ישראל שפע קודש ומחשבות קדושות, אפי' שלא לפי דרגת עבודתם, כדי לעוררם להתחזק בעבודתו ית"ש. ברם זה לעומת זה עשה האלוקים, דגם הרשעים על ידי מעשיהם ומחשבתם הרעה, יכולים להזיק ולהביא הרהור רע ומחשבה שאינה טובה לכשרים שאין להם שום נגיעה לזה, והעצה להנצל מזה היא בשנאתו אותם ובזה לא ישפיעו עליו מחשבתם הרעה.

ובזה ביאר המהר"י מבעלזא דודאי באמת היו אנשי המלחמה צדיקים, ומה שהוצרכו להביא קרבן 'לכפר על הרהור הלב, והיינו

שלא יגע בהם רע ולא יוזקו ממחשבתם הרעה והרהורי עבירה שמהרהרות בלבן בנות מדין הרשעה. וזהו שמפרש רש"י 'צרור את המדינים', 'עליכם לאייב אותם', דגם אחר הכפרה שתיבאו עדיין לא הצלתם נפשכם בשלימות, וצריכים אתם עדיין שמירה מעולה שגם לעתיד לא יאונה לצדיק ממחשבת און והרהורי עבירה של המדינים, והעצה היעוצה דיק אונסולה שלא נגע לא יקרב לזה היא 'לאייב אותם', דכאשר תשנאו את אלו הרשעים תכלית שנאה, על ידי זה תשמרו מהם וממחשבתם אשר לא טובות המה.

וזה שאמר 'כי צוררים הם לכם בנכליהם', הוא נתינת טעם למה יהא עליכם לאייב אותם, מפני דהם צוררים להכשילכם במחשבותם המטומטמים אשר הם חושבים, ובזה הם גורמים לכם פגם ח"ו, וזה 'אשר נכלו לכם', עכ"ד.

ועל פי אלו הדברים נראה דלכן כשהביא הקב"ה את המבול על הארץ הוצרך גם כן להשחית את הארץ, דדור המבול הרשעים השחיתו דרכם כל כך עד שהשפיעו במעשיהם הרעים על כל הבריאה כולה, שגם הארץ וכל אשר עליה נשחתה, וא"כ נמצא דבאבוד הרשעים עדיין לא תטוהר הארץ ולא תעלה ארוכה לרעתה, ולכן היה צריך למבול שישטוף ויטהר את כל היקום כולו.

וארץ העמים אשר שוכנים כל האומות את ה', דעדיין יוכלו לעתיד להכניס בכס הרהורי עבירה וכדומה, אמנם בהמשך דבריו דלעיל אמר הרה"ק ר"פ קאריצער לבאר שלכן גזרו חז"ל טומאה על ארץ העמים (שבת יד, ב), דכיון דארץ אשר העמים שוכנים בתוכה נטמאת על ידי מחשבותם המכוערות מאד מאד רח"ל, והמה נשארות באויר הארץ, וגם אחר מותם מכל מקום אותן מחשבות מקלקלות ומטמאות האויר עד שיכולים לפגום במוח הצדיקים, ואפילו לגדול שבהם, לכן גזרו טומאה בהם על אשר הם טמאים באמת.

ולפי דבריו יובן מה שהוצרך לשטוף העולם עד כדי עומק המחרשה (בראשית רבה לא, ז), כיון דעד זה העומק שחודרת המחרשה הגיעה וחדרה טומאת הרשעים. וגם יובן בזה מדוע בארץ ישראל לא היה המבול (ובחים קיג, א. ובראשית רבה לג ו) כדכתיב (יחזקאל כב, כד) לא גושמה ביום זעם, כיון שלא השפיעו עליה רעתם ואין בה מטומאת העמים ולא היתה הארץ נצרכת לטהר.

והמהרי"ד ביאר בזה את הפסוק (תהלים צו, י) אוהבי ה' שנאו רע שומר נפשות חסידיו מיד רשעים יצילם, שאיך אפשר להנצל שלא תפגם נפשם של אוהבי ה' מידי הרשעים ולא יבלבלום מחשבתם הרעה הפורחת באויר, על ידי זה שיתאמצו וישנאו וישקצו הרע בתכלית המיאוס והריחוק, ובזה לא ישפיעו עליהם מעשיהם ומחשבותיהם.

אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים היה בדורותיו את האלהים התהלך נח, ויולד נח שלשה בנים את שם את חם ואת יפת (ה, ט-י). הדקדוקים בפסוקים אלו רבו, א. אומרו אלה, שפוסל את הראשונים (בראשית רבה ל, ג) וצריך לדעת מה פסל. ב. קושיית המדרש על כפל הלשון נח נח, (בראשית רבה ל, ה) דלא הוי צריך קרא למימר אלא אלה תולדות נח שם וגו'. ג. אומרו ויולד נח שלושה בנים, ויש לדקדק מה שהזכיר לידתו והרי כבר הזכיר למעלה ויולד נח (ה, לב). ד. מדוע שב והזכיר שמו של נח, והרי בו הכתוב מדבר והו"ל למימר ויולד את שם וגו' ותו לא מידי. ה. אומרו שלושה בנים, לאיזה צורך הזכיר מגנם, ו. את שם את חם ואת יפת, למה הזכיר 'את' בכל אחד מהם. ובאור החיים הק' ביאר דהג' אתין באו לרבות נשותיהם שניצלו גם הם מהמבול. ברם עדיין יש להבין מה ענינו להזכירו כאן טרם שהיה המבול מים על הארץ. ז. למה לא הזכירן כסדר לידתן.

ויבואר הכל בהקדם דברי הרה"ק רבי אשר מסטאלין זיע"א (בית אהרן דף ט) על המדרש (בראשית רבה כו, ב) שתולים בבית ה' בחצרות אלקינו יפריחו (תהלים צב, יד), שתולים בבית ה' זה נח, ששתלו הקב"ה בתיבה, בחצרות אלקינו יפריחו זה בניו, ויולד נח את שם את חם ואת יפת, ע"כ. ולכא' אין המדרש הזה אומר אלא דרשוני, מה שהביא גבי הצלתם של בני נח מהמבול להפסוק ויולד נח וגו', שזה היה לפני המבול. וביאר על פי מ"ש הפסוק (בראשית ז, יז) וישאו את התבה ותרם מעל הארץ, דיש לפרשו ע"ד העבודה שהרים אותה הקב"ה מהארציות, והיתה התיבה במדרגה יותר גבוהה משמים וארץ, דהזמן שהיה נח בתיבה היה בבחינת עיבור, ונעשה הוא ובניו אחר כך בריות חדשות, וזהו ויולד נח וגו' שאכן קאי על זמן המבול עצמו שנעשו כבריות חדשות, ע"כ.

ועל פי זה ביאר מרן אאמו"ר ז"ל זיע"ע שלכך כפל הכתוב אלה תולדות נח נח, וגם שב והזכיר לידתו, ויולד נח שלושה בנים, הגם שכבר הזכיר לידתו לעיל (ה, לב) ויולד נח את שם וגו', דהענין הוא שבשעת שהותן בתיבה היה בבחינת עיבור ואחר כך הולדה חדשה, מפני שעתידין נח ובניו להעשות בריות חדשות לאחר המבול, ולכך כתב אלה תולדות נח, נח, שיהא נולד מחדש, וגם הזכיר שוב לידת בניו, ע"כ.

ועל פי כל אלו הדברים יתיישבו על נכון כל הדקדוקים שזכרנו, אומרו אלה תולדות לפסול את לידתם הטבעית שהיתה מכבר. ואומרו נח נח, לפסול גם לידתו של נח. אומרו ויולד, היא הולדה חדשה לג' בניו. ויולד נח, שגם נח נעשה בריה חדשה. וזהו שלושה בנים, שלידתם מחדש בעת המבול היתה כאחת. ואומרו את שם את חם ואת

יפת, ג' אתין לרבות נשיהם, שנצולו גם הם מהמבול ונעשו בריות חדשות. ושינה הסדר לכתוב יפת לבסוף, דבלידתו מחדש לא הקדים ולא איחר אחד מהם, ובחדא מחתא נעשו בריות חדשות.

שוה"ט ליל ש"ק פרשת בראשית בית שמש תשפ"ז

בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ (א, א). כתב בעל הטורים וז"ל, יש במדרש (ב"ר, א, י) שלכך פתח בבי"ת ולא באל"ף לפי שבי"ת היא לשון ברכה ואל"ף לשון אריה, אמר הקב"ה אפתח בבי"ת בלשון ברכה, ולוואי שיוכל להתקיים, ע"כ.

והמפרשים (עין פי' מהר"ו על המדרש) פירשו דלוואי שיוכל להתקיים, כי כל קיום העולם תלוי במעשה בני האדם, ואם יקלקלו מעשיהם יקלקלו העולם, וזהו שאמר הקב"ה דהלוואי שלא יקלקלו מעשיהם ויעמוד העולם.

עוד כתב בעל הטורים ד'בראשית ברא אלוקים' סופי תיבות אמ"ת, מלמד שברא הקב"ה העולם באמת כמו שנאמר (תהלים קיט, סט) ראש דברך אמת'.

ולבאר הדברים נראה כי הנה מי שאוחז עצמו במידת האמת הוא יכול להמשיך ברכה לו ולכל העולם, וכמו שאמר זקני אדמו"ר הרה"ק רבי שמעון נתן נטע זי"ע עה"פ (אסתר, ח, ח) 'אתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם', ואת"ם אותיות אמת, שמי שאוחז במידת האמת יכול לגזור ולכתוב על כלל ישראל כל טוב, עכד"ק.

והדברים מפורשים בספה"ק בני יששכר (שבתות מאמר ג' אות ו'), כי השקר הוא הקללה והפחת וממעט את הנכסים והון האדם עד שהכול הולך לטמיון, משא"כ האמת היא מקור הברכה והשפע, כמאה"כ (בראשית כו, כח) 'יתן לך האלוקים וגו'', לך דייקא כי יעקב הוא מקור האמת, 'תתן אמת ליעקב' (מכה ז, ט) הנך רואה כי הברכה היא על ידי האמת, כי האמת היא מקור הברכה, עכתוד"ק.

וכן כתב בספה"ק ישמח ישראל (נצבים אות ב') עה"פ 'חסד ואמת יקדמו פניך' (תהלים פט, טו) שאם רוצה לעורר מדת חסד ולהמשיך השפעות טובות, אמת יקדמו, יקדים את עצמו במידת האמת, עכד"ק.

העולה מכל זה שברכה וחסדים מושפעים על מי שאוחז במידת האמת, ולפי זה נוכל לקשר שני הרמזים שכתב ה'בעל הטורים' בהאי קרא, דפתח הקב"ה את התורה"ק בתיבת 'בראשית' המתחילה באות בי"ת המורה על ברכה, כי רצון השי"ת להשפיע ברכה וכל טוב על בני ישראל, וזה יכול להתקיים רק ע"י שישמרו מעשיהם כדברי המדרש.

ומהו הדבר שעליהם לשמור ולהתחזק בו ביותר כדי שיזכו לברכה, על זה רומזים סופי התיבות 'בראשית ברא אלוקים' ס"ת

אמת, כי על ידי שיחזיקו עצמם במידת האמת שהיא מקור הברכה יוכל העולם להתקיים וישפיע הקב"ה על כנסת ישראל ברכות וישועות וכל טוב סלה, אכ"ר.

בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ (א, א). כתב בעל הטורים ומקורו בתקוני זוהר (הקדמה ה, ב) בראשית אותיות "ירא שבת" ע"כ.

ונראה לבאר השייכות בין בריאת העולם לשמירת שבת קודש על פי מה שכתב האור החיים הקדוש בפרשתנו עה"פ (ב, ג) 'ויכולו השמים והארץ וכל צבאם וגו'', ותוכן דבריו הקדושים דהנה כתיב (שמות כ, י) 'כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ', והענין הוא כי בשעת הבריאה לא ברא ה' כח בעולם זולת לעמוד ששת ימים בלבד, ונתחכם ה' וברא יום אחד הוא יום השבת קודש, ובו ביום חוזר ה' ומשפיע נפש לעולם שיעור המקיים עוד ששה ימים, וכן על זה הדרך, וזולת זה היום היה העולם חרב בגמר ששת ימים וחוזר לתוהו ובוהו, וצריך ה' להכינו פעם שנייה, ונמצא שבאמצעות שבת העולם עומד.

אכן מה שהשבת מקיימת את העולם הוא רק ע"י שיש מי שמשמר ומקדש את השבת, וזהו שאמרו (שבת קיט, ב) כל המקדש וכו' ואומר ויכולו וגו' כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית ע"כ, והענין כי היות שהשבת היא המקיים העולם כל ששת ימים, ואחר עבור ששת ימים יבא שבת אחרת ויחיהו ויקיימהו עוד ששת ימים אחרים, ומציאות השבת בעולם הוא קיומו שמקיימים אותו כי אם אין מקיימים שבת אין שבת, ואם אין שומר - שבת מה זאת עושה, נמצא שאדם השומר ומקדש את השבת מקיים ומעמיד את העולם ואין לך שותף גדול מזה.

ומסיים האוה"ח הק' וז"ל, ולך לדעת כי מיום ברא אלקים אדם לא חסר העולם דבר המעמיד צדיק יסוד עולם שהוא שומר שבת, כי אדם שומר שבת היה ע"ה (ב"ר, כב) אחריו קם שת בנו כי הוא היה צדיק גמור, ואחריו כמה צדיקים וכשזה נופל כבר בא השמש שומר שבת מתושלח וכו' נח שם אברהם וכו' ומשם לא פסקה שמירת שבת מישראל, ואפילו במצרים היו שומרי שבתות כמאמרם ז"ל ונכון, עכ"ל.

נמצינו למדים מדבריו הקדושים דשמירת השבת כהלכתה היא המעמידה ומקיימת את העולם מחדש בכל ששה ימים, ובכל דור היה צריך להיות צדיק השומר שבת כראוי כדי שתתחדש בריאת העולם על ידי שמירת השבת שלו, ובזה יתבאר היטב הכתוב 'בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, 'בראשית - ירא שבת', היינו בזכות ה'ירא שבת' שבכל דור 'ברא אלקים את השמים ואת הארץ', דשמירת השבת היא המחודשת את בריאת העולם ומקיימתו כל ששת ימים.

עוד יזכור לנו אהבת איתן

משא הרה"ח ר' שמחה קרקובסקי שליט"א נאמן בית רבוה"ק בשוה"ט מוצאי יום הקדוש תשפ"ז הילולא קדישא של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע

הרב שמעון טיקוצקי

אמרנו היום בתפילה "עוד יזכור לנו אהבת איתן - אדוננו, ובבן הנעקד ישיבת מדינינו, ובזכות התם יוציא איום לצדק דיננו כי קדוש היום לאדוננו". אקדים במאמר ששמעתי מאבי (הרה"ח ר' דוד לייב קרקובסקי) ז"ל שהיה אומר בשם הרה"ק בעל העקידת יצחק מאלכסנדר הי"ד על מה שאמרו חז"ל (יומא מז, ב) על עבודת הקמיצה 'וזו היא עבודה קשה שבמקדש'.

וביאר דהנה בקמיצה היה הכהן צריך למלא ידו עד תומה אך היה אסור למאומה להיראות ולצאת החוצה, "זיין פוהל און מ'זאהל גאר נישט זעהן אין דרויסן", ואמנם כן עבודה זו היא קשה ביותר, להיות מלא וגדוש בתורה ועבודת ה' ומדרגות גבוהות ולעשות הכול בהצנע לכת מבלי שיראו בחוץ כלום, זוהי עבודה קשה שבמקדש, ודפח"ח.

והנה סיפרו כאן כעת הרבה עובדות יקרות על רביה"ק בעל ההילולא זי"ע, אך כל מה שסיפרו, וכל מה שידועים אנו לספר אחריו, אינו מגיע אפילו לאפס קצהו של רביה"ק, כי הוא זי"ע היה טמיר ונעלם, את מדרגותיו הסתיר והטמין מאחורי פרגוד של הסתרה ו'באהאלטנקייט', וכל מה שידועים אנו לספר הוא המעט דמעט ממה שהתפרץ החוצה ללא שליטתו.

הוא זי"ע נסתלק ביום הכיפורים שבו הייתה קבלת התורה בצנעה, כלשון המדרש תנחומא שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה 'אין לך יפה מן הצניעות', וזהו דבר נורא, הוא זי"ע היה כולו תורה, כולו צנעה, והסתלקותו מן העולם הייתה ביום שהיה תמצית חייו ועבודתו בעלמא הדין, לימוד התורה הקדושה בצנעה ובהסתרה.

אכן הדבר היחיד שלא היה יכול להסתיר הייתה מסירות נפשו לגמול חסדים עם יהודים, כל יהודי באשר הוא, בכל מצב, וכן הענווה הנוראה שלו, ה'גארנישט' שהחזיק את עצמו, זה היה נראה לעין, כמה שניסה להסתיר זאת לא עלתה בידו.

עבדא דקודשא בריך הוא

זימרו מקודם בשוה"ט את הניגון על התיבות "אנא עבדא דקודשא בריך הוא", שכידינו כל אימת ששמע רביה"ק זי"ע את הניגון הזה היה מתלהט בדביקות עצומה ויוצא בריקוד שכולו אש להבה לפניו ה'.

ונזכרתי שפעם בשוה"ט ביום הפורים החלו לזמר את הניגון "אנא עבדא" ורביה"ק שהיה שרוי בבסימו יצא בריקוד מופלא על השולחן בדביקות והתלהטות ובתוך ריקודו, באורח נדיר, החווה רביה"ק בידו על עצמו כאומר הנני עבדו של הקב"ה.

אמנם מיד לאחר מכן ראיתי שרביה"ק לא ניחא ליה הדבר שרמזו כן על עצמו, אף שעשה

זכינו לחיות ולראות 'שמחת תורה' מהי, זכינו לראות 'הכנסת ספר תורה' מהי, זכינו לראות 'כיבוד תלמידי חכמים' מהו, ולמעשה הדברים מפורשים בספה"ק 'ישמח ישראל' על הפסוק 'ודוד מפזז ומכרכר בכל עוז', שמיכל בת שאול ראתה את בעלה דוד המלך מפזז ומכרכר בכל עוז לכבוד התורה ותיבז לו בליבה על כך.

ומבאר ה'ישמח ישראל' שמיכל בת שאול טענה שאצל אביה למדה שלא מראים בחוץ כלום, הכול צריך להיות בפנימיות, והתפללה מדוע דוד מראה בחוץ את אהבת ושמחת התורה שיש לו, אך היא לא הבינה שכשמדובר בשמחת התורה זהו משהו אחר, וכלשון קדשו של ה'ישמח ישראל':

"לכן טענה לדוד שלא נכון לפזז ולכרכר בפרסום לעין כל, ולהראות השמחה על כבוד התורה כי העיקר ה'הצנע לכת' וזאת הכוונה 'ותבז לו בלבה' כלומר השמחה צריך להיות בלב ולא בפרסום שזהו עיקר העבודה כו', ודוד המלך השיב לה אמת כדברך בכל המידות יותר טוב בהצנע ובלב אבל כבוד התורה אינו כן אלא שצריך לכבד התורה בכל עוז ופרסום גמור" עכ"ל"ק.

"ב"ה בני שמעון מתנהג כמו יהודי"

כחמש שנים לאחר שעבר רביה"ק להתגורר בארה"ב הגיע לביקור בארץ ישראל ושהה באותם ימים בדירה ברחוב ירושלים, וזכורני שאביו הגדול רביה"ק ה'ברכת משה' זי"ע היה שולח אותי ללכת להתחקות אחר מעשיו של בנו רביה"ק, לדעת מה עושה עכשיו, לומד או מתפלל, ואני הייתי הולך ומתחקה אחר עבודת קדשו של רביה"ק מבלי שיידע מזה, והייתי חוזר ומספר לרביה"ק ה'ברכת משה' כל פרט.

לעתים היה רביה"ק ה'ברכת משה' שולח אותי לקרוא לו אליו, ואמר לי מראש כי אם אגיע ואמצא את רביה"ק באמצע אמירת כל ספר התהלים, כדרכו בקודש בכל יום, שלא אומר לו מאומה, שהרי הוא לא היה מפסיק באמצע אמירת התהלים, אך אביו ה'ברכת משה' ידע שאם ישמע שאביו קורא לו יפסיק באמצע וימהר להיכנס אל אביו מחמת 'כיבוד אב' שהיה זהיר בו באופן נורא, ולכן ציווני שלא אומר לו מאומה.

באחת הפעמים כשחזרתי וסיפרתי לרביה"ק ה'ברכת משה' על מעשיו של בנו נענה ואמר בקורת רוח "ברוך ה' ברוך ה' מיין שמעון פיהרט זיך ווי א איד - בני שמעון מתנהג כמו יהודי" ומי שהכיר את ביטויי הקדושים של רביה"ק ה'ברכת משה' זי"ע יודע שלא שמעו ביטוי כזה מפיו כי אם על יחיד סגולה.

והזכירני כעת מחותני וידידי הרה"ח ר' שמואל פרוש שליט"א שכאשר היה רביה"ק מגיע מארה"ב לארץ ישראל מעולם לא היה נכנס

כן מתוך שמחת היום, בראותי זאת ניגשתי ואמרתי לרביה"ק דהנה על גנב שנמכר בגניבתו לעבד ונרצע במרצע אמרו חז"ל עה"פ (דברים טו, י) "ולקחת את המרצע ונתת אזנו בדלת וגו'" - אמר הקב"ה, דלת ומזוזה שהיו עדים במצרים כשפסחתי על המשקוף ועל שתי המזוזות ואמרתי 'כי לי בני ישראל עבדים', עבדי הם ולא עבדים לעבדים, והלך וקנה אדון לעצמו - ירצע בפניהם, עכ"ל.

הרי לנו שאפילו על יהודי שהגיע לדיוטא התחתונה ושלח יד ברכוש רעהו ונמכר בגניבתו, גם עליו אומר הקב"ה "עבדי הם", ואם כן אין כל חשש ליוהרא בכך שיהודי מעיד על עצמו שהוא עבדו של הקב"ה.

דברים אלו ממש השיבו את נפשו של רביה"ק, הוא כל כך נהנה למשמע הדברים עד שהקיש בחוזהק על השולחן והכריז: "הגבאי (ר' שמחה) אומר כאן דברים טובים כאלו שצריך לחזור עליהם", וחזר על הדברים בקול רם לפני הקהל, בהפטירו "אם גנב הנמכר בגניבתו יכול לומר אנא עבדא, אזי גם אנו יכולים לומר אנא עבדא".

כיבוד תלמידי חכמים

המשב"ק הרה"ג ר' שלמה זלמנוביץ שליט"א סיפר כאן כמה וכמה עובדות יקרות על התבטלותו של רביה"ק בפני כל תלמיד חכם וצורבא מרבנן וכמה השתוקק לשמשם ולשרתם בעצמו, וכן זכינו מקודם לשמוע בקודש פנימה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א את המעשה הבא שהתרחש באחד מביקוריו של רביה"ק באמריקה, לאחר שכבר עלה על כס ההנהגה.

וכך סיפר כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א: באחד הימים כשהגיע אאמו"ר לבית מדרשו לקראת מנחה, המתנתי שם להתפלל מנחה, וראיתי כשהוא בא ממקום אכסנייתו לביהמ"ד לקראת תפילת מנחה ונתלווה אליו גם עוד אחד, ואאמו"ר נגש אל מקומו והלה הלך והתיישב בירכתי ביהמ"ד, ושמעתי מהאנשים שם שהוא נכנס אצל אאמו"ר וקבלו ככל אדם.

אני שהכרתי וידעתי שהמדובר הוא באחד שהוא גאון עצום ממש בקי בכל חדרי תורה ונערץ מאוד בעיני כל, ניגשתי מיד לאאמו"ר ואמרתי לו שיהודי זה הינו ממש גאון בתורה ובקי בש"ס ופוסקים. ומיד בשמעו זאת ראיתי שנרעד בכל גופו ונזדעזע ממש וקם ממקומו בזריזות ורץ אליו ונטלו בידו והוליכו והשיבו במזרח, ואחר נזדדו והביאו לו סידור לתפילה, בלי להתמהמה ולחשוב אפילו רגע, ובכזאת חביבות ופשטות, וכל זאת כדי לכבדו, וכדי לשמש תלמיד חכם, עכ"ל"ק.

ואכן זאת זכינו לחיות בצל קדשו של רביה"ק, זכינו לחיות בחוש 'חביבות התורה' מהי,

צדיקי עולם, יום בו הייתה עקידת יצחק לפי אחת השיטות, יום בו נהרג התנא הקדוש רבי עקיבא, יום בו ניתנה התורה הקדושה בצנעה, בבחינת 'כלי כפרה לישראל שמתו', לכפר על בני ישראל ולהמליץ טוב עליהם בגודל זכויותיו, בהאי זכותא 'ישבית מדינינו' ונזכה לכל ההשפעות הטובות בעז"ה.

הרי ביום הקדוש אומרים אנו פעמים רבות שלוש עשרה מידות, 'ה' ה' רחום וחנון וגו'', וראיתי היום בשם הקדמונים אם סגולת הזכרת ה"ג מידות הוא בעצם האמירה או כדי לעורר שנקיימם בפועל, אמנם על רביה"ק זי"ע יש להמליץ שהוא אחז שהכוונה היא לקיימם למעשה.

הוא זי"ע קיים למעשה 'הידבק במידותיו של הקב"ה מה הוא חנון אף אתה חנון', זאת חיינו במחיצתו עשרים וארבע שעות ביממה, הוא לא חשב לרגע מאומה על עצמו, רק על השני, רק על צרכיהם של יהודים, כל מעייניו היו תמיד בלסייע ולעזור ליהודי אחר.

וב"ה בלי עין הרע זוכים אנו לראות שעניינו של רביה"ק נמשך הלאה, "דעם רעבינס זאך פיהרט זיך וייטער", בבחינת 'אור זרוע לצדיק', הזריעה שנטע רביה"ק מתפתחת ועולה כפורחת, ב"ה זכינו לעבור בצוותא חדא ברוב עם הדרת מלך, בראשות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ממשיך שושלת הזהב, כזה ראש השנה ב"ה, כזה יום כיפור ב"ה, בהתרוממות נפש, באורו ובהשראתו העילאית של רביה"ק זי"ע.

מבקשים ומתפללים אנו שזכותו הגדולה של רביה"ק זי"ע בעל ההילולא תעמוד לנו תחילה לראש שרבינו כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א יאריך ימים על ממלכתו מתוך בריאות שלימה ויובילנו לקראת משיח צדקנו במהרה בימינו, והוא זי"ע ימליץ טוב בעד כל עדת קדשנו לפני השי"ת וישפיע עלינו, זאת הרי הייתה המהות שלו, בריאות ופרנסה ורפואות וישועות וכל טוב אכ"ר.

ופעם התבטא באוזניי בייחוד "איך בין נישט אזא קנאי - אני אינני כזה 'קנאי', ואולי זה לא בסדר מצדי, אבל הנושא הזה שלא לדבר בעת התפילה, 'דאס גייט מיר אין לעבן' - זה הולך לי בחיים, כי זהו עניין של 'חילול השם' ח"ו, ועל כן הנני עומד על כך בתוקף".

כלי כפרה לישראל שמתו

אמרנו היום "ובכן הנעקד ישבית מדייננו", עד היום מזכירים אנו את זכותו הגדולה של יצחק אבינו ע"ה שנעקד על גבי המזבח וגרם בכך לימוד זכות וישועות לכלל ישראל, ובכן אין לנו מושג כמה זכויות, כמה רווח והצלה ליהודים הביא רביה"ק זי"ע בכך שהשריש והחדיר בעולם היהודי כולו את הזהירות שלא לדבר בעת התפילה וקריאת התורה.

הרי ידוע שהרה"ק ה'אמרי אמת' מגור זי"ע אמר שהטעם שבני עדות המזרח לא סבלו כל כך בשואה הנוראה היא מחמת שהם נזהרים ביותר שלא לדבר כלל בבית הכנסת בעת התפילה... ללמדך איזה דברים גדולים תלויים בעניין זה, ואיזה הצלה וישועה באה כשנזהרים ונשמרים בכך.

ורביה"ק חולל מהפיכה בעולם היהודי כולו בעניין זה. המצב כיום השתנה מן הקצה אל הקצה, המודעות לעניין זה השתנתה פלאים, ברחבי העולם, בבתי כנסיות ומדרשות של כל העדות והחוגים מתחזקים בעניין זה תמידין כסדרן, ארגונים ומפעלים מיוחדים מוקמים חדשים לבקרים לחיזוק עניין זה, והכול הכול מכוחו של אותו זקן רביה"ק זי"ע שבדרכו בקודש דחף ורומם והעלה את הנושא, ושינה את המצב לטובה בעם ישראל כולו, וגרם לרבבות יהודים לקבל על עצמם להתחזק בנושא זה ולראות ישועות מופלאות ב"ה.

ובזכות זו מבקשים אנו מהרבשו"ע, בבחינת 'בבן הנעקד ישבית מדייננו', בזכותו הגדולה של רביה"ק אשר איתקטיר בהאי קטירא בסילודין ביום הקדוש, ביום בו נסתלקו

לחדרו של אביו ה'ברכת משה' כבן אצל אביו, אלא תמיד היה מבקש תחילה רשות מהמשמשים בקודש אם אפשר להיכנס, ורק אז היה נכנס...

הוא הרי יכול היה להיכנס בתור בן מבלי לשאול איש, אך בענוותנותו ובגודל כיבוד אביו לא הרהיב להיכנס מבלי לשאול ולבקש רשות קודם, הכיבוד אב שלו היה נורא. כיצא בזה, מעולם לא נכנס רביה"ק לאביו הגדול כשסיגריה בוערת בידו, אלא תחילה היה מכבה ומניח את הסיגריה מחוץ לחדר, ורק לאחר מכן נכנס בכובד ראש וביראה, היה זה מעמד פלאי ושיעור נורא ב'כיבוד אב' לראות את רביה"ק נכנס לחדרו של אביו רביה"ק ה'ברכת משה'.

תקיפות מתוך דאגה ומסירות ליהודי

ניגש אליי היום אחד האברכים הצעירים ובקש לשמוע על רביה"ק זי"ע לשאלני ובתוך דבריו שאל שאלה שהעלתה חיוך על שפתיי, הרי שומעים ויודעים אנו כל כך הרבה על מידותיו המופלאות של רביה"ק, ה'גוטסקייט', ה'אהבת ישראל' הפלאית, ולכאורה אין עלה הדבר בקנה אחד עם התקיפות הנוראה שהייתה לו בעת שעמד על המשמר כחומה בצורה שלא ידברו בעת התפילה וקריאת התורה.

השבתי לאותו אברך בתשובה פשוטה, מה תעשה אם חלילה בך ירוץ ברחובה של עיר לאמצעו של כביש סואן ומכוניות דוהרות בו במהירות עצומה מכל עבר, וכי תיגש אליו ותתחיל לדבר עמו בנעימות וברוך, או שתתפוס אותו בחוזקה וראשית כל תסלקו ממקום הסכנה?

ובכן, רביה"ק ידע את גודל הסכנה הנשקפת למי שח"ו מדבר בעת התפילה וקריאת התורה, כשהוא ראה יהודי העומד ומשוחח ומפטפט בבית הכנסת הוא מסר נפשו כדי להצילו מהסכנה, ראשית כל להצילו, למלט נפשו, שלא ייכוה חלילה מהעונש על כך.

מתוך ה'אהבת ישראל' הנוראה שבערה בלב רבינו, מתוך מסירותו לכל יהודי, מתוך כך נבעה התקיפות והעמידה ללא פשרות שלא ידברו בבית הכנסת בעת התפילה וקריאת התורה, הוא זי"ע השליך נפשו מנגד ושינה מדרכו כדי להציל נפשם של יהודים.

ורגיל אני להסמיך לכך מעשה שבדידי הוה עובדא, פעם אחת הבחין רביה"ק זי"ע שיצאתי מביהמ"ד באמצע קריאת התורה, לאחר התפילה קרא לי ולמד עמי את הגמרא בחומרת עניין זה, וסיים ואמר לי "אני לא אומר לך מוסר, אני פשוט מחויב לדאוג לך ולשמור עליך - איך דארף אכטונג געבין אויך דיר", ועל זו הדרך ממש הייתה גישתו לעניין זה של לעורר ולהזהיר יהודים בכל תוקף שלא ידברו בעת התפילה, הכול נבע מתוך מסירות ואהבת ישראל לכל יהודי.

השבת שילמה בכפל כפליים

"אשר יגורתי בא לי", לאחר שנפתח הכביש לתנועה, התברר שלא נשאר די זמן לפרוק את תכולת העגלות, ולהעמיס את הסחורה על הקרון בטרם תכנס השבת. לר' יוסף לוי כלל לא היו ספקות מה עליו לעשות במצב זה. השיירה התקרבה השיירה לתחנת הרכבת, "עצור" קרא ר' יוסף, הוא לא נתן לשיירה להיכנס לתחום התחנה. העגלונים שעצביהם היו מרוטים מהטלטולים של כל היום, התפרצו בחמת זעם. הסוכן המצרי הממונה על העגלונים (שנקרא בלשון המקומית "ראיס") בקושי הצליח להשתיק אותם. ר' יוסף לוי הסביר לו את הבעיה, והסוכן האיץ בו להחליט מיד מה יעשה, מאחר וסבלנות העגלונים פוקעת. "ישנה רק דרך אחת", אמר ר' יוסף לוי, "לפרוק את הסחורה על הרציף מהר ככל האפשר, מבלי להעמיס על הקרון".

"לא בא בחשבון" מחה הראיס. "אסור לפרוק סחורה על הרציף ללא אישור מוקדם. יש לבצע את הפריקה והטעינה בו זמנית".

ר' יוסף לא איבד את עשתונותיו. בקור רוח אמר: "אם כך, פרוק רק את החבילות שעליהן מסומנים ראשי תיבות באנגלית של השם ראובן זילברשטיין. את החבילות שעליהם מסומנים ראשי התיבות באנגלית של שמי יוסף לוי חגיז, אתה יכול מצדי להשליך לנילוס..." הוא היה שלם עם החלטתו, והעדיף להפסיד את כל כספו ולהישאר בעל חוב כל חייו, ובלבד שלא יכנס לחשש של חילול שבת.

אך לצערו התברר לו כי גם לצעד ההקרבה שלו יש מניעה חוקית...

"צר לי לאכזב אותך חוואג'ה יוסוף", נענה הראיס, "לא אוכל למלא דרישתך, עונש כבד צפוי לכל המשליך פסולת לתוך הנילוס, ובייחוד בכמות כזאת. אין לך הרבה זמן לחשוב. העגלונים מתחילים להתמרד. כשסבלנותם תפקע סופית, יהיה הכל אבוד!"

ר' יוסף הרים עיניו לשמים: "רבונו של עולם! מאין יבוא עזרי? כל ימי חיי מסרתי נפשי למען שבת קודשך, ועכשיו אגרום שתתחלל בגיני?!

אנא אל תביאי לידי ניסיון כבד ממני."

כשסיים בקשתו הוריד עיניו, ומיד הבחין כי בקצה הרחוב עומד ארמון מפואר מוקף גדר ושער ברזל כבד. "המתן לי כמה רגעים", ביקש מהראיס ורץ לעבר הארמון. בצעדים מהססים נכנס פנימה. הייתה שם חצר גדולה ומטופחת בגינות נוי וירק, ומזרקות שהתזו סילוני מים אל על. לא הייתה שום ביקורת בשער. רעיון נועז גמל בלבו. הוא חזר בריצה לראיס, "הכנס את כל העגלות לחצר הארמון ופרוק את הסחורה שלי באחת מפניות החצר".

הראיס מילא אחר הוראותיו, בטחונו העצמי ותעוזתו של היהודי גרמו לו לחשוב כי הלה בודאי קיבל רשות. העגלות נכנסו בטור עורפי לתוך הרחבה הגדולה שבמרכז הארמון, המטען נפרק ורוכז באחת מפניות החצר.

המסחר יפסידו. הסכימו שניהם לקנות את הסחורה ביחד, על מנת שיווצר הרושם כאילו מדובר בקונה אחד, ועל החבילות יסמנו מה שיין למי. עתה, לאחר שהסכימו ביניהם על הקניה. התעוררה שאלה כבדת משקל. תרתי משמע. לנייר יש כידוע משקל. כמות גדולה של נייר שוקלת הרבה. הם התכוונו לקנות טונות רבות של נייר, והשאלה היא, איך משנעים את הסחורה הכבדה והיקרה ברחבי מצרים בואכה ארץ ישראל.

הרכבת שימשה אז כאמצעי תחבורה כמעט בלעדי. אבל אפילו הצבא הבריטי עצמו שהיה מהמתקדמים באותה תקופה, וצי הרכבות כולו היה משועבד לו, מיעט להשתמש ברכבת. כלי התחבורה העיקרי של הצבא היה עגלות וסוסים. השגת קרון לצרכים אזרחיים הייתה דבר בלתי אפשרי כמעט. רק בודדים זכו בכך לאחר הליך ארוך ומסובך והמתנה ממושכת, עד להשגת האישור על הקצאת קרון.

אבל לא יהודי ממולח כר' יוסף לוי חגיז ירים ידיים ויאמר נואש. באמצעות קשרים שונים שהספיק לקשור עם אנשי צבא ואישי שלטון, והענקת שוחד לכל מיני גורמים, הצליח להשיג אישור לקרון מיוחד עבורו, שיחובר לרכבת היוצאת מקהיר לקנטרה במוצאי השבת הבאה. את העמסת הסחורה על הקרון היה על השותפים לבצע ביום שישי לפני כניסת השבת.

במשך כמה ימים הסתובבו ר' יוסף לוי חגיז וראובן זילברשטיין, עד שהצליחו לרכוש מכמה בתי מסחר את כמות הנייר העצומה. הם השיגו סוכן שגייס עבורם כחמישים עגלות משא, עליהן יועמסו חבילות הנייר. נקבע ביניהם שכל אחד מהם יעמיס את החבילות המסומנות על שמו. העגלות תיפגשנה במקום אחד, ומשם ייסעו בשיירה אחת לתחנת הרכבת.

אלא שכבר ביום שישי בבקר, כשהתחילו לרכז את הנייר מרבעים שונים בעיר הגדולה, החלו צעות הבעיות. שני הסוחרים היהודים מירושלים לא ידעו ססוחר הנייר המצריים מאחרים לפתוח את עסקיהם ביום השבתון המוסלמי. רק בשעה שתיים בצהריים הייתה השיירה כולה מרוכזת במקום, מוכנה לזוז לעבר תחנת הרכבת. לזילברשטיין היו עוד כמה סידורים בעיר, העברת מטעני הנייר לרכבת נפלה על ר' יוסף.

בשעה טובה התחילה שיירת העגלות לזוז ממקומה, ולאחר נסיעה של כשעה ברחובות קהיר הצפופים הגיעה לא הרחק מתחנת הרכבת. אך פתאום נחסם הרחוב על ידי שוטרים צבאיים שפינו מקום לשיירה צבאית גדולה שעברה במקום. מאות עגלות ומרכבות עם חיילים השתרכו בעצלותיים לאורך הכביש. ר' יוסף היה במצוקה איומה: השבת מתקרבת, ואפילו אם יפתח המעבר, ספק גדול אם יספיקו להעמיס את כל הסחורה על הרכבת לפני כניסת השבת.

מלחמת העולם הראשונה שפרצה בתשעה באב תרע"ד ונסתיימה בחנוכה שנת תרע"ח, דלדלה את הארץ ורוקנה אותה מכל וכל. במשך כל זמן המלחמה הייתה הארץ שרויה במצור שהטיל עליה הצי האנגלי, ולא היה כל ייבוא מבחוץ. תעשייה מקומית כמעט לא הייתה קיימת. מצרים שימשה כבסיס אספקה ראשי לכוחות הבריטיים באגן הים התיכון. קהיר בירת מצרים, תפקדה כמרכז הפעילות הצבאית והכלכלית, בעוד שנמל אלכסנדריה שימש כבסיס הימי הראשי לצי המלכותי של האימפריה הבריטית ובנות בריתה.

אחד האנשים המופלאים בארץ ישראל באותן שנים היה רבי יוסף לוי חגיז, יהודי ירושלמי ואחד מגדולי גואלי אדמת הארץ. יחד עם ר' ברוך הירשנר גאל את אדמת שכונת "מקור-ברוך" במרכז ירושלים, ויד הייתה לו כמעט בכל רכישה של גאולת אדמה מידי הערבים, עליהן הוקמו שכונות רבות בירושלים מחוץ לחומה, בשנים שבין תרנ"ה עד סוף המאה. הוא רכש שטח אדמה של כחמשת אלפים דונם, בגליל המערבי בואכה טבריה (בשכונות לקיבוץ "לביא") ותכנן להקים עליו את הישוב "ארץ נפתלי".

עיקר עושרו ורכושו של ר' יוסף לוי, נבע מבית המסחר שלו לנייר ומוצרי נייר. הוא ירש אותו מאביו ר' יצחק חגיז זצ"ל, שהיה תלמיד חכם גדול וסוחר ישר וממולח. לבית העסק שלו היה גם סניף ביפו.

בית מסחר שני לנייר בירושלים, קטן יותר משל ר' יוסף לוי חגיז, היה של האחים ר' ראובן ור' זאב זילברשטיין. זילברשטיין וחגיז היו אפוא מתחרים בענף מסחר הנייר, ובעיר קטנה כמו ירושלים של לפני 90 שנה, השוק היה מצומצם מאד, והתחרות, תחרות.

בתקופת מלחמת העולם הראשונה, שבת המסחר כליל ולא הייתה כל פעילות עסקית וכלכלית. המלאי שהיה ברשותה של משפחת חגיז עם פרוץ המלחמה התרוקן ולא התחדש. רק בשנת תר"פ, שנתיים אחרי המלחמה, התחיל המסחר להתאושש. ר' יוסף לוי החליט לנסוע לקהיר, לרכוש שם מוצרי נייר ולחדש את המסחר בענף. איכשהו נודע לאחים זילברשטיין על כוונתו של ר' יוסף לוי לנסוע לקהיר לרכוש נייר, וכמתחרים עסקיים החליטו, שאחד משניהם ייסע גם הוא לקהיר וירכוש שם נייר.

ויהי בנסוע... תוך כדי נסיעה ברכבת העושה דרכה מקנטרה שעל גדות תעלת סואץ לקהיר, נפגשו שני המתחרים: ר' יוסף לוי וראובן זילברשטיין. זה היה מצב מבין למדי כשהוברר להם שהם צריכים לחלוק את מגוריהם ברכבת באותו תא. אולם לאחר שיחה קצרה נשבר הקרח, ושני המתחרים הגיעו להסכמה הדדית לקנות את הנייר ביחד. ההנחה הבסיסית שלהם הייתה כי אם כל אחד מהם ילך ויקנה נייר בנפרד. יבינו הסוחרים המצריים שקיים ביקוש מוגבר, הם יקפצו את המחירים, ושני בעלי

לפתע, תוך כדי פריקה, נכנסה לחצר כרכרה מפוארת רתומה לארבעה סוסים,

ובתוכה ישב איש שררה במדים צבאיים, שעל קדמת בגדיו עיטורים ומדליות לרוב. זה היה 'הגרנדוויז' של קהיר, המושל הכללי בכבודו ובעצמו.

המושל הבחין מיד בתכונה המוזרה בחצר ארמונו, שדמתה יותר לתחנת רכבת מאשר לרחבה של ארמון מלכותי. הוא ביקש מעגלוננו לעצור ולברר פשר דבר. ר' יוסף לוי נקרא מיד להתייצב בפני המושל ולהסביר את הפלישה לשטח הארמון.

השפה הערבית הייתה שגורה על לשונו של ר' יוסף לוי, ממסחרו עם הערבים בירושלים. בערבית רוטה ובענוות חן הסביר למושל כל מה שקרה לו באותו יום, והטעים כי הוא נכון להפסיד את כל רכושו, ובלבד שלא לעבור על מצוות ה' ולחלל את השבת. "בגלל הזמן הדחוק ומחסור ברירה, לא יכולתי להמתין עד להשגת אישור לחניית העגלות בשטח הארמון ופעלתי בחופזה ואולי גם בחופזה", הצטדק באוזני המושל, "אבל אני מוכן לשלם כל סכום שיידרש ממני עבור אחסון הסחורה, עד למחרת בלילה". מבטו הקשוח וחסר ההבעה של המושל התרכך מעט, וחיוך סלחני הופיע על פניו הנוקשים. ניכר היה שאיש הצבא התמלא הערצה וכבוד, לאיש העומד מולו, המוכן מטעמים של שמירה על עקרון דתי לוותר על כל רכושו.

המושל הרהר קצת ופנה אל ר' יוסף, "אם הבנתי נכון מה שאמרתי, היית מוכן לוותר על כל התכולה שבעגלות, כדי לשמור על עקרון קדושת השבת, הציווי האלוקי עומד אצלך מעל כל אינטרס אישי וכספי."

"דברך יבחנני", הדהים המושל את בר שיחו, "אם תחתום לי על הצהרת ויתור על כל המטען, לטובת המשק הממלכתי של המדינה, זה בודאי עדיף על הטלת המטען למצולות הנילוס. עד כמה שאני זוכר, קראתי ב'בייבל' על ציווי של 'בל תשחית'... אם תסכים ותעשה כך, אסלח לך על כניסה ללא היתר לתוך שטח צבאי ריבוני". "מצידו אין מניעה", ענה ר' יוסף ללא ניד עפעף. "אבל בהסתייגות אחת, לא כל המטען הוא שלי, חציו שייך לסוחר בשם ראובן זילברשטיין. את החלק שלי, אני מוסר ברצון כפי בקשתך. אבל את החבילות המסומנות בראשי התיבות 'רז', יואיל המושל הנאור לשחרר..."

המושל הסכים לבקשה, קרא למזכירו האישי וציווה עליו להכין את ההצהרה.

לא היה אדם מאושר יותר מר' יוסף לוי חגיז באותה שעה. עמידתו בנסיון מילאה אותו סיפוק אין קץ. הויתור על כל כספו, לא נראה בעיניו מחיר כבד מדי.

בעוד המזכיר מנסה את הטייטה, ירד ר' יוסף לוי לחצר לפקח על העגלונים בשעת הפריקה. עם סיומה שילם לכל אחד את שכרו. גם לראיס העניק תשר נכבד ופטר אותו לשלום.

הסוחר הירושלמי נשם לרווחה. במצב רוח מרומם חזר ללשכתו של המושל שהגיש לו את ההצהרה לחתימה. הוא התפלא מעט לשם מה נכתבה ההצהרה על גבי נייר רשמי של המפקדה הצבאית הראשית. הטייטה הייתה כתובה בשפה האנגלית. ר' יוסף לא שלט בשפה זו, אך לא שאל שאלות וחתם עליה בצייטונות, להפגין שיש לו אמון מלא במושל. לאחר החתימה

מיהר לקום ממקומו, והתנצל שהוא ממחר כיון שעליו להגיע למלון לפני כניסת השבת.

הוא הוסיף ובקש מהמושל טובה קטנה, "אנא, יורשה לי להפקיד אצלך עד ליום ראשון את כספי וחפצי המוקצה שלי, ליהודים אסור להחזיק בחפצים אלו בשבת".

"אין צורך בכך" הפתיע אותו המושל, "אני אדאג שתגיע למלונך עוד לפני כניסת השבת".

הוא צלצל בפעמון, קרא לעגלוננו וציווה עליו להסיע את ר' יוסף מיד בכרכרה המלכותית למלון. ר' יוסף הודה לו מקרב לב, והמושל הגיש לו במעטפה חתומה עותק של ההצהרה עליה חתם זה עתה.

הוא הספיק להגיע למלון לפני כניסת השבת, להתרחץ ולהחליף בגדיו לכבוד שבת. אך לא הלך להתפלל בבית הכנסת של המלון, כדי לא לפגוש את ראובן זילברשטיין. בטוח היה כי הלה ילחץ עליו לספר לו מה קרה בתחנת הרכבת, ולא רצה להיכשל באיסור דיבור של חול בשבת. איכשהו הצליח להסתתר ממנו כל השבת, כיון שזילברשטיין התאכסן במלון אחר. ר' יוסף לוי הרגיש בשבת לעילא ולעילא. המחשבה על כך שהוא יצא נקי מכל רכושו, לא הטרידה אותו כלל. אדרבה, הרגשה נפלאה וסיפוק נפשי עצום רוממו את רוחו על שהיה לו את הכוח להתמודד בניסיון, והשבת לא התחללה בגללו.

במוצאי שבת בא אליו זילברשטיין רוגז ומתוח. "חפשתי אותך במשך כל השבת ולא הצלחתי לפגוש אותך. אולי תספר לי מה בדיוק קרה בתחנת הרכבת?"

ר' יוסף ספר בפשטות כל מה שקרה עם העגלות ועם הגרנדוויז. חמתו של זילברשטיין עלתה להשחית. הוא שפך עליו קיתונות של גידופים. "בגלל דעותיך הפנאטיות והחומרות היתרות שלך הפסדנו את הקרון, עתה ניאלץ להמתין עוד כמה שבועות לקבלת קרון אחר" קרא בכעס נורא.

ר' יוסף הבלג ולא ענה אף מילה. הוא דן את זילברשטיין לכף זכות, "אין אדם נתפס על צערו". לא כל אחד מסוגל לעמוד בניסיון, ואין לבוא אליו בטרוניה.

"עליך להיות מרוצה שלכל הפחות נשאר לך רכושך לפליטה. אני לעומתך הפסדתי את כל רכושי" אמר והושיט לו את העתק ההצהרה.

זילברשטיין שלט באנגלית. הוא קרא ותרגם את ההצהרה מילה במילה:

"האדון הנכבד יוסף לוי חגיז מירושלים, מורשה מטעם שלטונות הצבא להשתמש בכל שטח שירצה בתחום ארמון מושל קהיר, לשם אחסנת כמות בלתי מוגבלת של נייר. עד ששיגי משלטונות הרכבות אישור על קרון שעליו יטעין את המשלוח המאוחסן זמנית בשטח הארמון, ואשר מיועד להישלח לפלסטין".

על המסמך באה חתימתו של המושל. מתחת לחתימה הייתה שורה נוספת: אדון י.ל. חגיז, מתחייב לפנות את המטען, מיד אחרי שיתאפשר הדבר מצד רשות הרכבות.

"מה זה?" שאל זילברשטיין בתדהמה, "זה לא מה שאמרתי!"

"נכון. גם אני מופתע" קרא ר' יוסף לוי בהתרגשות.

המושל האנגלי היתל בו מעט. כאדם המאמין ב'בייבל' רצה להעמידו במבחן ושיחק את

המשחק עד הסוף. גם ר' יוסף החליט להמשיך ולהעמיד פנים.

למחרת בבוקר הלכו ר' יוסף וזילברשטיין ללשכתו של המושל. הם נתקבלו בחמימות רבה. ר' יוסף העמיד פני תם:

"אחרי שתירגמו לי את 'הצהרת הויתור', התברר לי שהיא שונה ממה שהוסכם בינינו" המושל חייך חיוך רחב.

"חווה חגיז, האם יעלה על דעתך, שאני אקח רכושו של אדם שמוכן לוותר עליו כדי לשמור על עקרונות דתו ואמונתו?! הלא אדם כזה, כל מלות השבח וההערכה ימעטו, לעומת אבירותו וגדלותו הנפשית. אם הייתי יכול, הייתי מכפיל את רכושו".

"הרי לך כרטיס הביקור האישי שלי" מסר לו המושל מסמך קשיח, "שיפתח לך את דלתות כל משרדי הממשלה בעיר. מתי שתזדקק לעזרתי, לשכתי פתוחה בפניך".

שני הסוחרים הודו למושל האדיב ונפרדו ממנו בידידות תוך החלפות מחמאות כמיטב המסורת המזרחית.

מלשכתו של המושל פנו לתחנת הרכבת לברר מה עלה בגורלו של הקרון. זילברשטיין התנצל על התפרצותו והרגיש מאד לא נוח, הוא טען שנבעה מתוך צער וכאב על ההפסדים הצפויים. כשהתקרבו למשרדו של מנהל התחנה, הבחין בהם המנהל מתוך החלון הפונה אל הרציף. הוא קם ממקומו ונפנף להם בידו. בין אצבעותיו תקוע היה מטבע זהב של עשר לירות שטרלינג. הנפנוף המתגרה עורר בהם את החשש, כי זה הסכום שיצטרכו לשלם כפיצוי עבור אי ניצול הקרון.

אלא שכאן ציפתה להם הפתעה נוספת... "בודאי אתם מודאגים בגין הקרון שלא נוצל", פתח המנהל את דבריו באדיבות רבה, "אבל יש לכם מזל מיוחד, ואולי זו הדת והאמונה ששומרת עליכם. ביום שישי בצהרים בא אלי במפתיע סוחר בדים מיפו, שהיה אמור לקבל קרון ביום שלישי הבא, והתחנן שאחליף לו להיום, כי עליו לחזור בדחיפות הביתה. הוא מוכן להוסיף עשרה שטרלינג זהב, פיצוי עבור ההחלפה. הייתה לי הרגשה שאולי אתם, יהודים השומרים את השבת, לא תספיקו לנצל את זכותכם. הצעתי לו לחכות עד סמוך לשבת. שעה לפני השקיעה. כאשר לא הגעתם לכאן, מסרתי לו את הקרון והנה הפיצוי שהוא נתן. הוא שייך לכם..."

הם סירבו לקבל את המטבע, אולם המנהל עמד בתוקף שהקרון היה שייך להם, וכל מה ששולם עליו הוא שלהם ולא של מישהו אחר.

במוצאי שבת יצאה הרכבת הראשונה לקנטרה. בעת שחנתה בתחנה, הופרדו ממנה הקרונות שהיו מיועדים לארץ ישראל. תוך החלפת הקטרים והקרונות, ניתק משהו בזדון את הקרון האחרון, עליו הועמסה סחורתו של סוחר הבדים, והוליכו למסילה צדדית בקצה התחנה. בחסות החשיכה רוקנו גנבים את כל תכולתו...

ביום שלישי בשבוע הבא, הועמד לרשות שני הסוחרים אותו קרון שהיה מיועד לסוחר הבדים, וברכבת זו לא נגנב דבר...

הנס היה כפול אפוא. ר' יוסף לוי הפקיר את כל רכושו למען השבת, אבל השבת לא הפקירה אותו!...

סיפורים הקשר המופלא של רבינו הקדוש ה"ברכת משה" זיע"א עם מקום קבורת רחל אמנו ע"ה

אשר בבית לחם לקראת י"א חשוון - יום הילולת רחל אמנו ע"ה

מפי הרה"ח רבי שמואל פרוש שליט"א מחשובי חסידי אנ"ש וממעתיקי השמועה בחצה"ק

ומחותנו הרה"ח רבי שמחה קרקובסקי שליט"א - נאמן בית רבוה"ק

הקפות מסביב לציון

תוך כדי אמירת "אשת חיל" בניגון המושר בלעילוב בשבת שחל בו יו"ט

מספר הרה"ח רבי שמחה קרקובסקי שליט"א: "רביה"ק ה"ברכת משה" זיע"א היה ממעט בנסיעה לקברי צדיקים ומקומות הקדושים. במקום קדוש אחד היה נוהג לפקוד רבות והוא הכותל המערבי. כל אימת שנסע לירושלים היה פוקד תחילה את הכותל המערבי. לא קרה אצלו מקרה בו היה נוסע לירושלים ולא היה פוקד את הכותל המערבי.

"אולם מלבד הכותל המערבי כמעט ולא היה פוקד מקומות קדושים נוספים. בכל זאת היה מקום קדוש אחד אותו היה מרבה לפקוד ולהתפלל שם לפני ה', והוא מקום קבורת רחל אמנו ע"ה בבית לחם.

"ביום הירצייט ב"א מרחשוון היה נוסע באופן קבוע לפקוד את המקום, אולם גם במהלך השנה היה רגיל לנסוע לעתים מזדמנות לקבר רחל להתפלל שם על כלל ישראל.

"זכורני, לאחר מלחמת תשכ"ז נסע רבינו זיע"א לראשונה לקבר רחל לאחר שלא ביקר שם מאז שנת תש"ח. היה זה בה' אב - יומא דהילולא של האר"י הק' זיע"א, וכשהגיע למקום רצה לערוך את שולחנו הטהור שם, אולם היות והשלטונות לא הרשו זאת לכן נטל ידיים לסעודה וביקש אף מעוד 2 יהודים ליטול ידיהם עמו כדי שיחדיו יהיה להם 'מזומן'. הרבי התבטא אז לאמור בשם זקינו הרדצ"ש זיע"א, שבעת שהאמא רואה את ילדיה שהם אוכלים היא נהנית ושמחה ביותר. וכלשונו הטהור: "א מאמא, אז זי זעט אז דער קינד אירע עסט, איז זי זיך מחייה אין זי האט הנאה", ולכן רצה רבינו ליטול את ידיו ולאכול דווקא שם סמוך ונראה למצבת קבורת רחל אמנו, כי זה כאמור יסב לה הנאה בשעה שתראה את בניה אוכלים.

"לאחר אותה סעודה נכנס אל תוך החדר של מקום הקבר, וביקש מכל הנלווים אליו לצאת החוצה על מנת שישאר הוא לבדו שם. הייתי מסוקרן מאוד לדעת מה יעשה שם הרבי לבד ללא נוכחות איש במקום, ולכן יצאתי מהאחרונים ונשכבתי על הריצפה והצצתי מבין חרכי הפתח תחת לדלת לעקוב מקרוב מה הרבי יעשה בשעה זו. והנה התגלה לפניי מחזה מדהים, רבינו התחיל לזמר בקול רווי געגועים ודביקות "אשת חיל" עם הניגון המקובל בלעילוב לשורר אותו בשבת שחל ביו"ט.

"בשעת מעשה ערך 'הקפות' מסביב לציון 7 פעמים. במקום היתה מוקמת מחיצה בין ההיכל של הגברים הגברים למקום הנשים. המחיצה היתה עשויה משרשראות של ברזל

"והוסיף רבינו ה"ברכת משה" לומר, שילד כשאנו רוצה ללכת לחיידר ואצל האבא אינו יכול לפעול אולם אצל האמא הוא פועל יותר מהר מאשר אצל האבא".

גירסה נוספת מוסר רבי שמחה ממה ששמע מהרה"צ רבי זלמן בריזל זצ"ל שהיה מספר לפני רביה"ק ה"ברכת משה" בשם הרה"צ רבי פנחס מרדכי זינגר זצ"ל מה שרביה"ק הרדצ"ש זיע"א היה אומר: "ווען מ'פארט אין חברון זאל מען אפטרעטן ביי די מאמא רחל פריערט" - שכשנוסעים לחברון יש לנסוע תחילה לפקוד את קבר רחל. והטעם לכך אמר, שהוא משום שילד כשאנו רוצה ללכת לחיידר הוא פונה לאמא כשהיא מכבסת את הבגדים שתשתדל עבורו אצל האבא שיסכים לבקשתו, ולכן כשנוסעים לאבות יש לנסוע תחילה לאמא שתפעול אצל האבות עבורנו".

"האמא כשרואה את בנה מלכוכלך היא מרחמת עליו והיא מנקה אותו"

עוד מספר הרה"ח רבי שמחה שליט"א: "כאמור, לא היה מרבה רבינו לפקוד את קברי הצדיקים, אולם אם נסע כבר כן פעם לקברי צדיקים היה מקפיד לטבול במקוה טהרה לפני ההליכה לשם. אולם שונה הדבר בעת נסיעה לקבר רחל. טרם נסיעה שכזאת לא הלך לטבול במקוה. את טעמו לכך נימק בכך, שהאמא כשרואה את בנה מלכוכלך היא מרחמת עליו והיא מנקה אותו, וכלשונו הטהור: "א מאמע אז זי זעט אז דער קינד איז פארשמירט, האט זי רחמנות איז זי וואשט איהם אויס". והוסיף לאמור: "ביי די מאמע קען מען קומען פאר שמירט אויכט" - אצל האמא ניתן לבוא אף כשעדיין מטונפים ולא נקיים לגמרי.

"בכל עת שרבינו נסע לקבר רחל והתפלל שם היה ניגש לאחר אמירת התהילים בדחילו ורחימו אל מצבת הקבר והיה מקפיד להרים את הפרוכת, וכך היה נשאר שעון על הקבר כשראשו וידיה על הקיר ממש ללא שיבדיל הפרוכת בינו לבין הקבר.

זכורני, פעם אחת בעת ששהה בקבר רחל, ביקש שלא יזכירו אצלו הזכרות שונות של אנשים פרטיים בעת עמדו בסמוך לקבר. ואמר על כך, שכאן במקום זה הזמן להתפלל על כלל ישראל ולכן ביקש שלא יזכירו אצלו הזכרות פרטיות כי כעת הזמן להתפלל על הכלל כולו.

"כאמור, היה נוסע רבינו להתפלל בקבר רחל בכל שנה ושנה ביום ההילולא י"א חשוון. על מנהגו זה הקפיד במהלך כל השנים, וגם בשנים לאחר שלקה בשיתוק לא וויתר ועמד על כך שישאורו בכסא וכך יטלוהו למקום קבורת רחל אמנו. יש לציין, כי בשנים אלו כבר

שהוצבו בין הגברים לנשים, וכשהקיף רבינו את הקבר כופף את עצמו ונשכב על הריצפה וכך עבר בזחילה מתחת לגדר של השרשראות. והמשיך להקיף את הציון. בפעם השביעית שהקיף את המקום עבר את המחיצה כשהוא דרך עליה, בראותי זאת נחרדתי לרגע, כי אחרי הכל הוא כבר לא היה צעיר באותם ימים.

"אכן, מחזה נורא היה זה לראות את רבינו בהקפותיו כשהוא מזמר אשת חיל בניגון המיוחד ופניו בוערות באש שלהבת".

מוסיף על כך הרה"ח רבי שמואל פרוש שליט"א: "זכורני, שלאחר שרבינו ערך את ההקפות וניגן "אשת חיל" בניגון של יו"ט, פצח בריקוד נפלא עם הניגון על "וקרב פזורנו".

"ויש לציין, שבשבת שלאחר היא"צ של אותה שנה זימר רבינו שוב "אשת חיל" בניגון של יו"ט, ולימד אז לפני הקהל תנועה נוספת מהניגון, ואמר על כך, שבעת שהותו בקבר רחל בא אליו אביו הק' ולימד אותו את התנועה הנוספת של הניגון. ויהי הדבר לפלא.

"האמא אוהבת לראות את ילדיה אוכלים"

"באותו מעמד סיפר רבינו על זקינו רביה"ק הרדצ"ש זיע"א שהיה פעם בקבר רחל וראה מספר חכמים ספרדים יושבים סמוך לקבר ואוכלים. הוא תמה מאוד על כך ושאל את החכמים על מנהגם זה, ולא נחה דעתו עד שהסבירו לו שהאמא אוהבת לראות את ילדיה אוכלים. כ"כ חייב את דבריהם עד שהחל מאז היה נוטל את ידיו לסעודת מלוה מלכה בקבר רחל בכל פעם שהגיע לשם במוצ"ש.

"סיפר הרה"ח רבי שמואל אהרן וובר זצ"ל ששמע מאת הרה"צ רבי מתתיהו דייטש זצ"ל שפעם אחת בעת שחזר רבינו הרדצ"ש זיע"א לביתו לאחר עריכת השוה"ט ביום ההילולא של רבו ה"בית אהרן" בטו"ב סיון בביהמ"ד קארלין בעיר העתיקה בירושלים התלווה אליו בדרך למעון קדשו, וסיפר רבי מתתיהו, שבדרך הילוכו נאנח לפתע רבינו ואמר בזה"ל: "מיר האבן אסאך וואס צו זאגן, נאר מיר האבן נישט פאר וועמען צו זאגן. האט דאס וועל איך יא זאגן, "ויהי בבוקר והנה לאה" - דאס מיינט מען 'תיקון לאה' [יש לנו הרבה מה לומר ואין לנו למי לומר. את זאת כן אומר, שמה שכתוב בפסוק "ויהי בבוקר והנה לאה" היינו 'תיקון לאה' (שבתיקון חצות)].

"בשם זקינו רביה"ק הרא"מ זיע"א היה אומר רבינו ה"ברכת משה", שכשנוסעים לחברון יש לנסוע תחילה לקבר רחל ולהתפלל שם, והטעם לכך משום שהאמא יכולה לפעול אצל האבא מהר יותר, וכלשונו: "ווייל א מאמא קען פוילן ביים טאטן גיכער".

היו מביאים אותו ביום שלאחר ההילולא י"ב חשון או ב' חשון יום לפני ההילולא כי ביום ההילולא לא היה שייך להביא עמו במצב בו היה שרוי אז מפני הדוחק הנורא שהיה שם ביום ההילולא.

"בשנת תשמ"ו כשהיה כבר אפוף בייסורים ומכאובים נוראים ביקש שיישאוהו אל קבר רחל, שם לפני מצבת הקבר פרץ ביבבות נוראות על הסבל והתלאות הקשות שנפקדו ישראל בגלות הארוכה, והחל לדבר כביכול אל ה'מאמא רחל' בעצמה, וכה דיבר בקדשו: "מאמא! מאמא! מ'האט דיר צו געזאגט, "ושבו בנים לגבולם", מ'האט דאס נאך נישט מקיים געווען, מאמא זאלסט זיך נישט לאזן, - הלא הבטיחו לך "ושבו בנים לגבולם" אולם עדיין לא קיים פסוק זה, תראי נא שלא להרפות מלבקש על כך. וכה חזר על דבריו כמה וכמה פעמים בבכיות נוראות. לאחר מכן החל לשורר את הניגון על הפסוק "עוז והדר לבושה ותשחק ליום אחרון", ולאחר מכן זימר את הניגון "וקרב פזורנו".

"בחודש חשון תשמ"ז בשבוע שחל בו יום ההילולא של רחל אמנו - חודשים ספורים לפני הסתלקותו, שכב הרבי במיטת חוליו וגופו הטהור מחובר למכשירים רפואיים, ייסורים עזים תכפוהו אז ויחד עם זאת אף לקה בדלקת ריאות. הרופא נכנס אל החדר לבדוקו, לפתע פונה אליו רבינו ומבקש ממנו רשות לנסוע לקבר רחל הרופא שענה לשם ד"ר לבניורן דיבר בשפת האידיש צחק מעצם הבקשה של הרבי במצב כזה לנסוע לקבר רחל, אולם הרבי פנה אליו וכמו ביקש להסביר את כוונתו שאל אותו: "אתה יודע מה זה ה'מאמא רחל', ומיד התחיל לומר בקול רווי געגועים עזים ובקול בוכים: "מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה".

על רחל אמנו יש לומר "מושיבי עקרת הבית" וגו'

עוד מספר הרה"ח רבי שמואל שליט"א: "בשנת תשל"ג בעת שמחת האירוסין לאחד מנכדי רביה"ק ה"ברכת משה" זיע"א לאחר שהרבי היה בקבר רחל באותו יום לכבוד הילולת רחל אמנו ביום י"א חשון, התבטא "רבינו ה"ברכת משה" לאמור, שאצל כל הצדיקים אומרים עליהם "זכותו יגן עלינו", אולם אצל רחל אמנו יש לומר עליה "מושיבי עקרת הבית" וגו'.

"באותו מעמד התווכחו ביניהם החסידים הדגולים מנכדי וחשובי זקני חסידי קארלין ה"ה הרה"צ רבי יצחק מנשה רוזנפלד זצ"ל והגה"ח רבי חיים אשר לדרמן זצ"ל אם מותר לכהנים להיכנס להתפלל בקבר רחל. שמע הרבי את וויכוחם ונענה ואמר להם, שמצינו שהיו צדיקים שהתירו לעצמם להיכנס והיו כאלו שהקפידו שלא להיכנס, אולם ברור הדבר שאין כאן ויכוח, כי מי שהולך עם יראת שמים לקברי צדיקים יכול הוא ללכת ולהיכנס לקבר, אולם אם אין הולך הוא משום יראת שמים אין לו מה ללכת לקבר".

בהקשר לכך מציין הרה"ח רבי שמחה מה ששמע מהרה"ח רבי דוד פקשר זצ"ל שאביו הרה"צ רבי פנחס אליעזר הכהן פקשר זצ"ל

בעיצומה של השיחה המיוחדת לכבוד הילולת רחל אמנו ע"ה חוזר הרה"ח רבי שמחה קרקובסקי שליט"א אחר דברי תורתו של רבינו ה"ברכת משה" זיע"א ששמע מפה קדשו בעת הילולת רחל אמנו ע"ה במהלך השנים.

"דיבר בקדשו על הפסוק בפרשת ויצא "וישק יעקב לרחל וישא קולו ויבך". שפירש רש"י ז"ל, ויבך, לפי שצפה ברוח הקודש שאינה נכנסת עמו לקבורה. וצריך ביאור מה ראה יעקב לבכות על כך בעת שנפגש עמה לראשונה. אך הענין הוא, דהנה כתב רש"י ז"ל עה"פ "ואקברה שם בדרך אפרת היא בית לחם", וז"ל, לא הולכתה אפילו לבית לחם להכניסה לארץ, וידעתי שיש בלבך עלי, אבל דע לך שעל פי הדיבור קברתיה שם, שתהא לעזרה לבניה, כשיגלה אותם נבזראדן, והיו עוברים דרך שם, יצאת רחל על קברה ובוכה ומבקשת עליהם רחמים, שנאמר "קול ברמה נשמע" וגו', והקדוש ברוך הוא משיבה "יש שכר לפעולתך נאם ה' וגו' וישבו בנים לגבולם".

נמצא דסיבת קבורתה של רחל בדרך אפרתה, היתה מפני הגלות של בני ישראל, ולכן כשצפה ברוח הקודש שאינה נכנסת לקבורה עמו, וגם צפה הצרות והגלות העתידים לבוא על בני ישראל שהם הסיבה שתקבר שם בדרך אפרתה, כדי שתהא לעזרה לבניה כשיצאו לגלות, ולכן וישא קולו ויבך שבכה משום צרותיהן של כלל ישראל.

"עוד דיבר בקדשו על הפסוק בפרשת ויצא "ועיני לאה רכות ורחל היתה יפת תואר ויפת מראה", דהנה מצינו בזה שלאה בכתה, וכדברי רש"י שלאה בכתה לפי שהיתה סבורה לעלות בגורלו של עשו, הרי מצינו בזה שלאה בכתה, אבל רחל לא מצינו שבכתה. ויבואר בזה על פי דברי קדשו של רביה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א, על הפסוק "בלבי צפנתי אמרתך למען לא אחטא לך", שדוד המלך ע"ה שמר כל תורתו בלבו ולא פרסמה, כדי שיוכל להביאה לפני הקדוש ברוך הוא בשלימות, ללא שום חסרון מחמת נגיעות וכדו', וז"ש "בלבי צפנתי אמרתך" ולא פרסמתיה, "למען לא אחטא לך" חטא הוא מלשון חסרון (עיין בפירש"י עה"פ אנכי אחטנה בראשית לא, לו) וזהו למען לא אחטא לך, למען אביאנה לך בלא חסרון.

וכמו"כ מסופר על רבינו הקדוש רבי דוד מלעלוב זיע"א שאחר פטירתו, נסעו בנו רבינו הקדוש רבי משה מלעלוב זיע"א, ותלמידו הרה"ק רבי יצחק מווארקי זיע"א, אל הרה"ק רבי מרדכי המגיד מטשערנאביל זיע"א, והסכימו ביניהם שלא יגלו בפני המגיד מטשערנאביל מי הם, וכשבאו אליו שאל אותם מאין אתם, והשיבו כי מהעיר לעלוב הם.

כששמע הרב הקדוש מטשערנאביל כי מהעיר לעלוב הם, עמד וסיפר להם שאביו הרה"ק בעל ה"מאור עינים" זיע"א היה רגיל אחר פטירתו לבוא אליו מדי לילה וללמוד עמו, ופעם אירע שבמשך ארבעים לילות לא בא ללמוד עמו, ונצטער מזה הרבה, לפי שלא ידע למה זה ועל מה זה, ורק אחר עבור ארבעים יום כששוב נגלה אליו אביו הק' זיע"א, אמר לו כי מה שלא הגיע אליו במשך ארבעים יום הללו היה מחמת שאז נסתלק הרב הקדוש רבי דוד מלעלוב זיע"א, ולפי שלא אמר תורה בעולם הזה, כבדוהו לומר דרשה במתיבתא דלעילא, ונמשכה דרשתו משך ארבעים יום הללו, ולכן לא יכול היה לבוא אליו כהרגלו, היוצא מזה, כי כן דרכם של צדיקים לשמור תורתם לאחר זמן.

ועל דרך זה יתבאר דלכך לא מצינו שרחל גם כן בכתה, לפי שהטמינה דמעוניה לעתיד כאשר יגלו בניה על ידי נבזראדן, כמו שנאמר "קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה וגו' כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעולתך וגו' וישבו בנים לגבולם" במהרה בימינו אמן".

היא"צ של הרה"ק מוהרא"א מקארלין זיע"א כשנסע רבינו לקבר רחל לקח עמו את סידורו וישב על הכסא והתפלל מתוך הסידור. לאחר מכן פנה אל האבן הרחבה שליד הקבר ונשכב עליה, לא עבר זמן רב ולפתע התחיל לומר בקול של בכי את הפסוק "מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה".

מוסיף על כך רבי שמחה שליט"א: "זכורני, שהיה אז יהודי מסוים שנצרך לישועה מיוחדת, והרבי נסע במיוחד עבור כך לקבר רחל שם התיישב על האבן הרחבה שהיתה ממוקמת סמוך למצבת קבר רחל אמנו וביקש שיתנו לו לשכב על זה, והוסיף לאמור, שאם יוכל לישון שם הוא יפעל בעז"ה ישועה עבור היהודי הנ"ל שאף הצטרף לנסיעה המיוחדת הזאת.

"במאמר המוסגר, ניתן לבאר סיפור זה על פי הא דאיתא בספר אמרי פנחס על ענין השינה בזה"ל: "בשם הרב [הרה"ק רבי פנחס מקארין

כשהיה מגיע לחברון לאחר מלחמת תשכ"ז (כשהותר מאז ליהודים להיכנס לבנין מערת המכפילה) לא נכנס אל תוך מערת המכפילה ונשאר לעמוד בחוץ מפני שהיה כהן ואסור לו ללכת משום כך על קברי ישראל. וסיפר רבי דוד ששאל את אביו, מדוע אם כן מתיר לעצמו להיכנס לתוך קבר רחל, והשיב לו אביו רבי פנחס אליעזר, שלקבר רחל הלך בעבר עם רבו הרדצ"ש זיע"א לשם ונכנס עמו לתוך ההיכל ולא מחה רבו בפניו ומשמע שניחא ליה שמותר לכהן להיכנס לשם, אולם למערת המכפילה לא נכנס עם רבו לתוך היכל בנין המערה משום שבימים ההם עדיין לא הורשו היהודים להיכנס לתוך היכל המערה ולכן עמד עם רבו רק על המדריגה השביעית שמחוץ לבנין המערה, והיות שלא נכנס עם רבו אל המערה אינו רוצה אף כעת להיכנס לשם, ורק לקבר רחל הוא כן נכנס כי כאמור, נכנס עם רבו לשם בעבר".

מספר הרה"ח רבי שמואל: "באותה שנה בליל

הרה"ג ר' חיים הירשמן שליט"א

האם הדליק נח בתיבה נרות להאיר

צוהר תעשה לתיבה (ו, ט"ז). וכתב רש"י, יש אומרים חלון, ויש אומרים אבן טובה המאירה להם, עכ"ל.

וב'לבוש האורה' [לבעל הלבושים ז"ל] הביא קושיית המפרשים, מדוע היה הציווי לנח לעשות אבן טובה כדי להאיר להם, ולמה לא ציוה לו לקחת נר להשתמש בו.

ותירץ, שאינו קושיא כלל, כי איזה נר יצוה לו לקחת, אם נר של שמן, מתוך שתרד התיבה ותעלה בעת שטיפת המים מנחשול לנחשול כספינה המטורפת בים, יטה השמן לאחור או לפניו ויכבה הנר, ונר של שעווה ושל שומן קרוש ג"כ לפעמים יכבה פתאום והיה צריך להכניס גם כן אבנים חלקות וברזל להוציא מהם אש והיה טורח רב לנח, לכן טוב יותר האבן טובה שמאיר תמיד בעת האפילה וסתימת החלון, עכ"ד.

אמנם, בספר בן יהוידע מצינו שנח הדליק נרות משמן זית בתוך התיבה, שכן ביאר את דברי הגמרא בסנהדרין (דף ק"ח ע"ב) צוהר תעשה לתיבה, א"ר יוחנן, אמר לו הקב"ה לנח, קבע בה אבנים טובות ומרגליות כדי שיהיו מאירות לכם כצהרים, עכ"ד הגמ', וביאר, שרצה הקב"ה שיהיה אור גדול בתוך התיבה בימים ובלילות, וכו', כי לפי הטבע צריך שיהיה בתיבה חושך ואפילה, יען כי המאורות לא שמשו במבול, וגם היא סוגרת ומסוגרת מכל צד, אך הוא הכניס שמן זית הרבה והדליק שם נרות הרבה, וכדי להרבות האור שם ציוהו שיתלה בה כנגד אור הנר אבנים טובות כאלמא"ס וכיוצא, כי לרוב זכותם יכה אור הנר בהם ויצא מהם זהרורית גדולה וכו' עיי"ש.

וראה עוד ב'כלי יקר' על הפסוק ותבוא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה (ח, י"א) שכתב, דלמאן דאמר צוהר היינו חלון, קשה בלילה מה יאיר לו, על כן פירש בחזקוני, צוהר לשון יצהר, שהיה מדליק שמן בתיבה בלילה, וביום נכנס האור דרך חלון התיבה.

ובזה ביאר הכלי יקר, מה שכתוב ותבוא אליו היונה לעת ערב, דלכאור' מה איכפת לנו בזה אם בערב היא באה, אלא רצ"ל שהיונה הביאה אל נח עלה זית להוציא מהם אורה אשר לעת ערב דווקא צריכין אליו.

והביא סמך לזה מדברי מדרש תנחומא וילקוט פרשת תצוה על פסוק עיניך יונים (שיר השירים ד, א) וזה לשונו, כשהיה נח בתיבה, מה כתיב שם, וישלח את העורב וגו', ואחר כך שלח את היונה, ותבוא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה, אמר הקב"ה, מה היונה הביאה אורה לעולם, אף אתם שנמשלתם כיונה, הביאו שמן זית והדליקו לפני את הנר וכו', וקשה, מנא ליה לבעל המדרש שהיונה הביאה אורה לעולם, ואיך למד זה מפסוק והנה עלה זית טרף בפיה, אלא למד זה ממה שנאמר ותבוא אליו היונה 'לעת ערב', דהכוונה שהביאה לו זית שיוכל להוציא אורה לעת ערב שאז צריכין לו.

מהגה"ח רבי שמואל אהרן וועבער זצ"ל מחשובי חסידיו של רבינו הרדצ"ש (ש' שרביה"ק הרדצ"ש זיע"א) כשהיה מגיע לקבר רחל במוצ"ש היה נכנס ואומר בנחותא: "א גוטע וואך מאמא, א גוטע וואך מאמא".

"עוד זכור לרבים, איך שמדי שנה בשנה היה רבינו ה"ברכת משה" עורך את שולחנו הטהור ב"א חשון לכבוד ההילולא. וסדרו היה, שבליל היארצייט נסע ועלה לציון, ולמחרת בשעות אחה"צ ערך את שולחנו הטהור.

"ומעניין לציון, שפעם באחת השנים נסע רבינו ה"ברכת משה" לקבר רחל בערב ראש השנה לומר שם סליחות "זכור ברית" בקבר רחל. היה זה כבר בשעות אחה"צ, והרבי החל באמירת הסליחות, אולם באמצע הסליחות הפסיק ופנה לחזור לירושלים. היה זה משום שראה אז ערבי שעבר מולו בעת שניקה את המקום. הרבי רק ראה אותו ומיד פסק מלומר את הסליחות וחזר לירושלים, ורק לאחר שטבל במקוה המשיך לומר את הסליחות שם.

התפילה הקבועה של רבינו זיע"א בקבר רחל בימי שישי

"גם בנו הוד כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א היה מקפיד לבוא ולהתפלל מדי שנה בשנה ביום ההילולא י"א חשון בקבר רחל.

וזכורני, שבתקופה בה התגורר כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א בירושלים טרם נסע להתגורר בארה"ב, היה נוסע מדי שבוע בשבוע לקבר רחל להתפלל שם.

"הוא היה נוסע ביום שישי ערב שבת קודש כשהנסיעות בימים ההם נערכו ע"י הערבים והמסלול היה משער שכם לבית לחם. הוא היה שוהה שם זמן רב ומרבה באמירת תהלים שם.

"כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א היה מספר, שבעת שהותו בקבר רחל בימי שישי היה פוגש שם רבות את הגאון רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל ראש ישיבת מיר. רבינו זיע"א היה חוזר תדיר על מאמר המפורסם של הגר"ח שאמר כביכול לפני רחל אמנו בעצמה: הקב"ה אמר לך "מנעי קולך מבכי", אולם, אני אומר לך, "ער ניט אוף צו ויינען" שלא תפסיק לבכות על גלות ישראל.

"כמו כן, יש לציון, שביום י"ג מידות עשרת ימי תשובה הנהיג רבינו זיע"א לומר את הסליחות כמנהג אבותיו במערת המכפילה בחברון או בקבר רחל. אביו ה"ברכת משה" לא היה נוסע ביום זה לשם, והוא זה שהנהיג לעשות כן, וכמנהגו של זקינו רביה"ק הרדצ"ש זיע"א.

זיע"א], השינה מבטלת דינים, כמ"ש בת דינא בטל דינא".

עוד מספר הרה"ח רבי שמואל שליט"א: "זכורני, בשנת תשל"א לאחר ששהה רבינו ה"ברכת משה" בשלושת השבועות של ימי בין המצרים בירושלים, טרם נסע חזרה לביתו בבני ברק נסע באותו יום לקבר רחל, וניגש אליו יהודי זקן ושאל אותו להיכן הוא נוסע, ואמר לו רבינו, שהוא נוסע לקבר רחל להתפלל על עצמו: "איך פאר מתפלל זיין פאר מיר".

"בעת שולחן הטהור ביומא דהילולא של הרה"ק מוהרא"א מקארלין הי"ד בשנת תשמ"א תיאר רבינו ה"ברכת משה" איך שפעם בשנים קדמוניות בעקבות כך שלא היו להם כסף לנסיעה היו הולכים ברגל מהעיר העתיקה ועד לבית לחם מקום קבורת רחל אמנו ע"ה.

"עוד סיפר רבינו ה"ברכת משה", שיום הילולת רחל אמנו - י"א חשון מונח לו היטב בעצמותיו וזכור לו לטוב, זאת משום שבשנת תרפ"ו בהיותו בקראקא בצל קדשו של אביו רביה"ק הרשנ"ן זיע"א קיבל אביו הק' את הבשורה הטובה באותו יום שיש לו את הסרטיפיקטים - רישיונות עלייה לארץ ישראל, ולכן שמח אביו עד אין לשער, והחל מאותו יום עשה את כל הכנותיו לנסיעה חזרה לארץ ישראל. "החל מאז", סיפר רבינו, "מונח הוא בעצמותיי אותו יום של י"א חשון וזכור הוא לי לטוב".

המפתח המיתולוגי של פתח מצבת קבורת רחל אמנו שבבית לחם

"רבינו היה מניח תמיד בעת שולחן הטהור לכבוד ההילולא את המפתח המיוחד של קבר רחל שהיה לו מירושת זקינו רביה"ק הרדצ"ש זיע"א שהיה ברשותו וברשות עוד מספר אנשים בודדים בירושלים מפתח מיוחד של פתח הקבר".

מוסיף הרה"ח רבי שמחה שליט"א: "בשנים בהן חל ההילולא ביום שבת קודש היה מניח רבינו על השולחן את המפתח המיתולוגי של פתח קבר רחל שהיה ברשותו מירושת זקינו רביה"ק הרדצ"ש זיע"א בעת עריכת שולחנותיו הטהורים ביום השבת.

"ושמעתי מרביה"ק ה"ברכת משה" בעצמו, שפעם אחת כשיום ההילולא של רחל אמנו י"א חשון חל בשבת קודש נסע אביו רביה"ק הרשנ"ן זיע"א לקבר רחל במוצ"ש וערך שם את שולחנו לכבוד מלוה מלכה ולרגל ההילולא.

"ושמעתי מהגה"ח רבי יעקב העניג זצ"ל (וכך מספר ידידי הרה"ח רבי שמואל פרוש שליט"א ששמע זאת

או יאמר **אלה תולדות נח**, עם אמרם ז"ל (סנהדרין צט ע"ב) אדם לעמל יולד (איוב ה, ז) לעמל תורה, כי בזולת זה ילכד במצודת היצר הרע כאומרם (קידושין ל ע"ב) אם אתם עוסקים בתורה אי אתם נמסרים בידו. ובזהו הקדוש פרשת פקודי איתא, כי תבת **אלה** הוא שמא דסטרא אחרא עיין שם באורך גדול מזה. הנה נודע כי היפוך העמל הוא ההשקט וההנחה. וזהו יאמר הכתוב **אלה** וכו', רצונו לומר שליטת הסטרא אחרא היצר וחילותיו הם **תולדות נח** מי שנח ואינו יגע ועמל בתורה זה מוליד לו אלה. והבן.

ויותר יומתק הדבר עם אמרם ז"ל בזהו הקדוש בפסוק (יחזקאל א, כד) בעמדם תרפנה כנפיהם, דעמידה היא שתיקה. משום דבשעת הדיבור יתנועעו המוצאות חין ולשון וכו', לזה השתיקה יקרא עמידה, וזה גם לדברינו כי מי שאינו לומד יקרא נח. ואמר **נח איש** וכו', אם יקשה לך, כי תראה צדיק גדול וחסידי בדורו שגם כן לפעמים אינו עוסק בתורה ונראה כנח. זהו למי שעניי בשר לו ולבבו לא ישכיל, כי הילוכו בדביקות הבורא ברוך הוא וברוך שמו את האלוקים וזהו יותר מתורה. וזהו מאמר הכתוב אם יאמר האומר להקשות מענין נח איש צדיק תמים היה בדורותיו, שהוא גם כן נח מתורה, ישיב אל ליבו כי האלוהים התהלך, בדביקות בעת נח והבן, ולא כן במי שאינו במדריגה זו יגהה בתורה יום ולילה מינה לא יזוע.

נועם מנדים

אלה תולדות נח גו' בדורותיו

ופרש"י ז"ל יש מרבתינו דורשין אותו לשבח ויש דורשין אותו לגנאי כו'. ולכאורה יפלא למה ידרשו לגנאי, מאחר שאפשר לדורשו לשבח לאיש צדיק תמים כזה. אכן י"ל דשניהם אמת וכל אחד אחד דורש טובו ושבחו של נח הצדיק. לדרשה ראשונה הוא כפשוטו דמכש"כ אילו היה בדורו של אברהם היה צדיק ביתר שאת. והיש דורשין לגנאי ר"ל שעיקר השבח שהעידה התורה עליו הוא זה שלא היה נחשב בעיניו לכלום. וכל עבודתו וצדקתו וזכויות אשר עשה לא היה כ"כ נחשב בעיניו. כי אמר בלבו בדור הזה שהם רשעים אז אני נחשב לצדיק נגד אנשי דור, כי השי"ת רואה מעשיהם הרעים ולכן מחשב אותי לצדיק נגדיהם. אבל אלו הייתי בדור של צדיקים כמו אברהם וכדומה לא היו מעשיי וצדקותי נחשב לכלום ולמאומה נגד מעשיהם וצדקותיהם של אותם הצדיקים כי עדיין לא

עשיתי כלום וזהו עיקר השבח שהעידה עליו תורתנו הק' צדיק תמים היה בדורותיו ר"ל שנח היה סובר כן במחשבתו שהוא רק צדיק נגד אנשי דורו מחמת שהיה שפל נבזה בעיניו למאוד. ונמצא ששני הפירושים דורשין שבחו וטובתו ושניהם צדקו יחדיו והבן.

אוהב ישראל

איש צדיק תמים היה בדורותיו

עוד בפסוק הנ"ל יש לדקדק על מלת היה שהוא כמיותר, או הוא בדורותיו היה לו לומר. ונראה על פי פשוטו דהנה עיקר עבודתו ה' שיהיה תמיד בשמחה, כי מדת העצבות מזיק מאד לעבודת הבורא. ועיין בספר הישר לרבינו תם גנות מדה זו של העצבות. ומטבע האדם הרוצה לעבוד ה' באמת שיש לו מעט עצבות מחמת שמעשי אינם ישרים בעיניו שדומה לו תמיד שממעט בעבודת ה' על כן צריך להתחזק עצמו נגד מדה זו להיות תמיד בשמחה, וביותר יש לאדם עצבות כשהולך בתום ושוקד בעבודת ה' באמת ורצונו ותשוקתו תמיד להרבות כבוד שמים בראותו שחם ושולם בני דורו אינם הולכים בדרך הישר לה' אזי מעשיהם של אותו הדור הם מעציבים מאד את הצדיק, ובפרט בראותו שבני דורו מכעיסים נגד ה' אזי ביותר הוא נעצב, וצריך אז התחזקות יותר ויותר לעבוד את ה' בשמחה כדי שלא יפול במדת העצבות חס ושולם. וזה פירוש הפסוק **איש צדיק תמים היה בדורותיו** רצה לומר שמשבח את הצדיק נח שאפילו בדורותיו שהיו רשעים ומכעיסים נגד רצונו יתברך שמו היה מתחזק בצדקתו לעבוד את ה' יתברך שמו בשמחה. וזה נרמז במלת **היה** כדאיתא בכמה מקומות במדרש (ויקרא רבה יא, ז במדבר רבה יג, ה) שכל מקום שנאמר והיה הוא לשון שמחה, וקל להבין.

מאור ושמח

ופתח התיבה בצדה תשים

או יאמר **ופתח התיבה בצדה תשים** רוצה לומר שהתורה מלמדת אותנו העיקר התחלת והחזיון לבא בקדושה וגם שנראה לאדם קשה מאד אף על פי כן ידחוק עצמו בעל כרחו עד שמן השמים ירחמוהו ע"ד שאמרתי כבר כל האומר הקדוש ברוך הוא וותרן יותר מעוהי ופרשתי כך הרוצה שיוותר לו השם יתברך עוונותיו וחטאיו יותר מעוהי רוצה לומר צריך לוותר את מעיו דהיינו שלא למלאות כריסו באכילה ושתייה ותענוגי עולם הזה רק כדי חיותו והיינו כאלו מוותר המעיים שאינו משגיח עליהם ומסגף אותם בכל

מה דאפשר ואיתא בגמרא למה כרע"א דה"א תלו"י מאן דבעי ליעול בהאי ליעול דהיינו בפתח קטן צריך הבעל תשובה לדחוק עצמו עד שמן השמים ירחיב לו וזהו **ופתח התיבה** היינו הפתח של התבודדות **בצדה תשים** דהיינו שתכנס בפתח קטן ודחוק והתחזק עצמך בכל פעם יותר עד שתתקן עצמך בכל שלש העולמות שצריך האדם לתקן דהיינו עולם השפל ועולם הגלגלים ועולם המלאכים וזהו **תחתים ושנים ושלישים תעשה** וק"ל #

תחתים שנים ושלישים תעשה # פירש"י ז"ל עליונים לאדם אמצעים למדור תחתים לזבל יש לומר הפירש כך דעיקר צריך הצדיק לתקן בעבודתו שלש עולמות והם מרומזים בגוף האדם דהיינו ראש האדם הוא כסא ומרכבה. וזהו ואראה דמות כמראה אדם יושב על כסא רוצה לומר עם הכסא דהיינו דמות מראה אדם כו' שהוא הצדיק גמור שהוא כסא ומרכבה כמו כסא העליון והבן # וזהו עליונים לאדם כנ"ל שיהיה מרכבה וכסא. אמצעים למדור ותחתים לזבל שצריך האדם להתנהג באכילתו בכוונה על כל פנים להוציא הניצוצות הקדושות שבתוך המאכל # ולדחות הפסולת וזהו רמז שנים דהיינו אמצע גוף לקבל המאכל להוציא הניצוצי קדושות ותחתים לזבל לכוין לדחות את הפסולת.

נועם אלימלך

והנה עלה זית טרף (ח, יא)

בפי"נ"ל, כי כתיב (משלי ג, טז) אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד. ודרשו חז"ל (שבת סג.) אורך ימים בימינה - הלומד תורה לשמה, ובשמאלה - הלומד תורה שלא לשמה, עושר וכבוד איכא. והנה ידוע שהשמן רומז לתורה (ברכות נז.), וזית מורה על תורה שלא לשמה, כי כמו שהזית מעורב עדיין בתוכו שמרים ואינו צלול, כ"כ התורה שלא לשמה, שלומד אבל אינו בבהירות, כי עיקר הלימוד הוא תורה לשמה.

וזפ"ה והנה על"ה זית, רומז לדפין הגמרא שאדם לומד אפילו שלא לשמה. טרף בפיה - אפילו הכי בא ג"כ לאדם פרנסה, וטרף רומז לפרנסה כמ"ש (משלי לא, טו) ותתן טרף לביתך וכו"ל.

עוד נ"ל והנה עלה זית, רומז לתומכי אורייתא, כי כמו שהעלין סוככין ומגינים על הפרי, כ"כ התומכי אורייתא מגינים על ת"ח בהשפיעם לת"ח, וצריך שיהיה לתומכי אורייתא שפע ועושר כדי שיושפעו להת"ח. וזפ"ה והנה עלה זית, רומז לתומכי אורייתא כנ"ל, טרף בפיה - צריך להיות להם עושר וכבוד.

אור לשמים

02-374-30-10
בחו"ל: 1718-506-9119

לימוד הלכה יומית כתקנת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
ג' סעיפים ליום בקיצור שולחן ערוך - ניתן לשמוע בקול לעלוב

מִתְקַשְּׁרִים בְּ"קֶשֶׁר שֶׁל קִימָא" עִם רַבּוֹה"ק זִיע"א וְזוֹכִים! לְהַשְׁפִּיעוֹת טוֹבוֹת

ילקוט הליכות

ועניינים הנוגעים למעשה

אמירת ותן טל ומטר

נערך ע"י הרה"ג רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א - רב ומו"צ בקהילתנו הקדושה, בעל ה'לקוט הליכות' וראש כולל משנת שמעון

א. אמירת ותן טל ומטר.

א. בארץ ישראל מתחילים לומר ותן טל ומטר לברכה, בליל ז' חשוון. [שו"ע סימן קיז ס"א].

ב. אם לא אמר ותן טל ומטר, ונזכר כשעדיין הוא עומד בברכת השנים, יחזור לותן טל ומטר, ויגמור כסדר. [מ"ב שם ס"ד].

ג. נזכר לאחר שאמר ברוך אתה ד' דברכת השנים, יסיים מברך השנים, ויאמר ותן טל ומטר בברכת שמע קולינו. [מ"ב שם]. ולדעת המג"א והלבוש אם נזכר מיד לאחר ברכת השנים שלא אמר ותן טל ומטר, יאמרנה שם, ואל ימתין לשומע תפלה, וכן פסק בשו"ע הרב, ועל כן מי שחושש שישכח לאמרו בשומע תפלה יאמרנה מיד. [אשי ישראל ע' רמא הע' קעז].

ד. לא אמר ותן טל ומטר גם בשמע קולינו, ונזכר לאחר שאמר ברוך אתה ד' דשומע תפלה, יסיים למדני חוקיך, ויחזור ויאמר ותן טל ומטר כי אתה שומע וכו', נזכר לאחר שסיים לגמרי ברכת שומע תפלה, יאמר ותן טל ומטר קודם שמתחיל רצה.

ה. התחיל לומר רצה, כל שלא סיים את התפילה, דהיינו שלא אמר את היהיו לרצון השני, יחזור לברך עלינו.

ו. נזכר לאחר שגמר לומר את היהיו לרצון השני, חוזר לראש התפלה. [שו"ע ומ"ב שם ס"ה].

ב. המסתפק אם אמר ותן טל ומטר.

א. מי שנתעורר אצלו ספק אם אמר ותן טל ומטר, אזי עד שלוש יום, או אם לא אמרה עדיין לפחות צ' פעמים, חזקה שאמר [ותן ברכה-ברכנו] כמו שהיה רגיל עד עכשיו, וצריך לחזור. [שו"ע ומ"ב סימן קיד ס"ט-ט. וכתב המ"ב שם בסקמ"ב, דאם עבר ט"ו יום, וחזר על האזכרה החדשה מ"ה פעמים, נעשה מוחזק שאמר טוב].

ב. כתב העיב"ץ במור וקציעה, דאין נקרא "ספק" אלא כששנתעורר

אצלו הספק סמוך למקום ההזכרה בעודו עומד שם באותו ברכה, או לפחות בעודו עומד באותה תפלה, אך אם נתעורר אצלו הספק לאחר שגמר התפלה, [לאחר שגמר לומר את היהיו לרצון השני], וכל שכן אחר זמן מופלג, אינו בכלל "ספק", ואין צריך לחזור. [הו"ד בכה"ח שם סקמ"ח].

ג. אמנם דוקא כשברור לו שהיה בדעתו לומר בתפלה, ותן טל ומטר, דאם מסתפק גם בזה, אזי גם אם נתעורר אצלו הספק אחר זמן מופלג, הוי בכלל ספק, ויש לו לחזור. [הוספת המ"ב שם סקל"ח, ולדעת המ"ב שם, אם נתעורר אצלו הספק מיד אחר התפלה, הוי ספק וצריך לחזור. והעיר הגרש"ז אויערבאך בשש"כ ח"ג פנ"ז העי"ז, דהמ"ב כתב את דבריו בשם המור וקציעה ומגן גיבורים, והמו"ק כתב דכשנתעורר הספק מיד אחר התפלה אינו חוזר, והניחו בצ"ע, ולכן סתמנו בדברי הכה"ח, והסכים לזה הג"ר מאיר סירוטה].

ד. טוב לעשות איזה סימן במקום שצריך לומר הזכרה חדשה, כגון הכנסת דף וכיוצא בזה, כדי שיזכור לאמרה כראוי. [כף החיים שם בס"ק ד"ן מספר חסד לאברהם].

ג. בן ארץ ישראל שנמצא בחוץ לארץ או בן חוץ לארץ שנמצא בארץ ישראל.

א. בן ארץ ישראל שנמצא בחוץ לארץ, ודעתו לחזור לארץ ישראל, מתחיל לשאול בז' חשוון בברכת השנים. [מ"ב סימן קיז סק"ה, הגר"מ סירוטה].

ב. בן חוץ לארץ שנמצא בארץ ישראל, אם דעתו לחזור לאחר שישים יום מתקופת תשרי [כ"ו כסליו תשפ"ז], ישאל מז' חשוון כבני ארץ ישראל, ואם דעתו לחזור קודם לשישים יום, ישאל בברכת שומע תפלה, וכשיחזור לחוץ לארץ יפסיק מלשאול. [הגרש"ז אויערבאך, הו"ד באשי ישראל ע' רכת, הגר"ח חזן].

ג. שליח ציבור בחזרת הש"ץ, ישאל כאנשי המקום שנמצא שם בכל האופנים. [אשי ישראל שם].

ד. בן ארץ ישראל ששאל מטר אחרי החג קודם ז' חשוון, ובן חוץ לארץ ששאל מטר אחרי ז' חשוון קודם לס' יום מתקופת תשרי.

א. בן ארץ ישראל ששאל מטר אחרי החג קודם ז' חשוון, אין צריך לחזור.

ב. בן חוץ לארץ ששאל מטר אחרי ז' חשוון קודם ס' יום מתקופת תשרי, צריך לחזור. [אשי ישראל ערמ"ב].

ה. חזרה על הזכרות חדשות צ' פעמים.

א. כתב הטור [סימן קיד ס"ט]: וה"ר מאיר מרוטנבורק היה רגיל לומר בשמיני עצרת ברכת אתה גבור צ' פעמים עד משיב הרוח ומוריד הגשם, כנגד שלשים יום שאומר אותו שלש פעמים בכל יום, ועכשיו אם היה מסופק אין צריך לחזור.

ב. בברך עלינו, יאמר צ' פעמים מ"ואת כל מיני תבואתה לטובה ותן טל ומטר", והנהיגים לומר בקיץ ברכינו, יאמרו צ' פעמים "רופא חולי עמו ישראל ברך עלינו". [כה"ח שם סק"ס].

ג. כתב המשנה ברורה [שם], כל שאמר את ההזכרה החדשה צ' פעמים, או שעבר ל' יום גם אם לא אמרה צ' פעמים, כגון לענין שאלה, אם יבוא לכלל ספק, לא יחזור, והוסיף דהגם שהחתם סופר הורה לומר ק"א פעמים, גם האומר צ' פעמים, אם יבוא לכלל ספק, לא יחזור, וכתב השערי תשובה, שאם אמר ההזכרה מ"ה פעמים שהם כנגד ט"ו ימים, אזי לאחר שיעבור ט"ו ימים יצא מכלל ספק. וכן ש"ץ המתפלל לפני העמוד, כתבו הערוך השולחן והכף החיים דלאחר ח"י ימים מעת שהתחילו לומר ההזכרה החדשה, כיון שהזכיר כבר צ' פעמים את ההזכרה החדשה, יצא מכלל ספק.

לעילוי נשמת

האשה הצה"ח

מרת איידל יהודית

בת ר' משה ע"ה

אלמנת הרה"ח המפואר

ר' אברהם לייב יהושע זצ"ל

נלב"ע בליל ט"ק י"א חשוון תשע"ז

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בנה ידידנו הנכבד האי גבאי יקירא יקר שבנרצין טמו הטוב הולך לפניו איש חי ורב פעלים לתורה וחסידות. יושב באהל של תורה, יראת ה' היא אוצרו מחשבוני ומפארי אנ"ט

הרה"ח המפואר ר' יוחנן מנחם וייס שליט"א

לעילוי נשמת

האשה הצה"ח

מרת רחל לאה ע"ה

בת הרה"ח המפואר

ר' שלמה זלמן זצ"ל

נלב"ע ו' חשוון תשפ"א

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בניה החשובים ידידנו הנכבד אנשי חסד יושבים באהל של תורה

הרה"ח המפואר ר' אליהו אמסטרדם שליט"א

הרה"ח המפואר ר' ישעיהו יעקב אמסטרדם שליט"א

לעילוי נשמת

הגה"צ ר' יצחק זצ"ל

בן הגה"צ ר' אברהם זצ"ל קאפף

דיין ומו"צ בקהילה קדושה ערלוי

בעל מחבר ספר ליקוט יצחק בן אברהם

נלב"ע ט' חשוון תרפ"ט

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י נכדו ידידנו הנכבד מחשובי ומפארי אנ"ט

הרה"ח המפואר ר' יצחק יחזקאל קאפ שליט"א

משכ"ן כ"ק מרן הברכת משה דיע"א

כל קהלא קדישא הדין מומשיכים ביתר שאת וביתר עוז בסדר לימוד הלכה היומי כתקנת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
הודמנות לפיך ללמוד לחיות כיהודי! ולרכוש את הידיעות הנחוצות להלכה למעשה!
לימוד בקביעות < ידיעת הלכה > אה, איזה סיפוק ותענוג!
ג' סעיפים הרלכה יומי - שמרוזממים את כל היום!

הרה"ח המפואר ר' נתן שמעון קאפ שליט"א

נמצא כשנמצאים בבית המדרש או בין כתלי הישיבה, צריך האדם לדעת כי כל אחד ואחד חשוב הוא ממנו, וכפי שמביא הרמב"ן באגרתו הידועה שאם יחשב האדם בזה יש לו להתנאות ויכח לנכון כי מאומה בידו וחברו עולה עליו במעלתו, אבל כשיצא האדם מד' אמות של הלכה לרחוקה של עיר, והרחוב הרי אינו כפי שצריך להיות, אזי שם מטלת עליו החובה להתנהג בבחינת **זיגבה לבו בדרך ה'**, וכפי שהבאנו לעיל עה"פ 'שמרה נפשי כי חסיד אני', שכאשר באה ועומדת הבחינה של שמירת הנפש, אזי על כל אחד ואחד לדעת כי חסיד אני ואין לו חס ושלום שום שיכות אל הרחוב.

(כ"ק מרו אדמו"ר זיע"א, פתיחת זמן חרף תשמ"ח)

שנת המבול: שנה בלוח, לא במנין החיים!

מכל רמש האדמה למינהו (ו, כ). יש להקשות, הרי אמרו חז"ל (ירושלמי שבת פ"א ה"ג, חלין נח, א) שדבר שאין לו גידים ועצמות אינו מתקים יותר מששה חדשים או י"ב חדש, ואם כן מה הועילה הכנסת הרמשים לתבה, והלא המבול נמשך שנה תמימה (רש"י ח, יד) ואם כן לא היו יכולים לצאת מן התבה **בחיים**? ויש לישב על פי המדרש (ב"ר לב, ו) ששנת המבול אינה עולה מן המנין, שהרי נח היה בן ת"ר שנה במבול, וחי אחריו עוד ש"נ שנה (ט, כח), ובכל זאת נמנו לו רק תתק"נ שנה (ט, כט). ומכיון ששנת המבול אינה נחשבת כזמן ואינה עולה במנין השנים, מסיילא אף במנין שנות חייהם של הרמשים אין שנה זו עולה, ושפיר נתקיימו בתבה ויצאו ממנה **חיים ומימים** (כ"ק מרו אדמו"ר שליט"א)

מה אזהבת האמא לראות!?

"לאחר מלחמת תשכ"ז נסע רביה"ק הרב' הברכת משה זיע"א לראשונה ל'קבר רחל' לאחר שלא בקר שם מאז שנת תש"ח. היה זה בה' אב - יומא דהלולא של האר"י הק' זיע"א, וכשהגיע למקום רצה לערוך את שלחנו הסהור שם, אולם היות והשלטונות לא הרשו זאת לכן נטל ידים לסעודה ובקש מעוד 2 יהודים לטל ידיהם עמו כדי שיהיו ידיו יתה להם 'מזמן'. הרבי התבטא אז לאמר בשם זקנו **רביה"ק הרדצ"ש זיע"א**, שבזמן שהאמא רואה את ילדיה אוכלים היא נהנית ושמה ביותר. ולכן רצה רבנו לטל את ידיו ולאכל דוקא שם סמוך ונראה למצבת קבורת רחל אמנו, כי זה כאמור יסב לה הנאה בשעה שתראה את בניה אוכלים.

באותו מעמד ספר רבנו על זקנו **רביה"ק הרדצ"ש זיע"א** שהיה פעם ב'קבר רחל' וראה מספר חכמים ספרדים יושבים סמוך לקבר ואוכלים. הוא תמה מאוד על כך ושאל את החכמים על מנהגם זה, ולא נחה דעתו עד שהסבירו לו שהאמא אזהבת לראות את ילדיה אוכלים. כ"כ חבב את דבריהם עד שהחל מאז היה נוטל את ידיו לסעודת מלוה מלכה ב'קבר רחל' בכל פעם שהגיע לשם במוצ"ש.

(מכתבי הגה"ח רבי שמואל פרוש שליט"א)

דרך הטוב להתדבק בטוב... כמו מגנט...

מהעוף למינהו וזן הבהמה למינהו וגו' (ו, כ). פרש רש"י ז"ל, אותו שדבקו במיניהם ולא השחיתו דרכם, ומאליהם באו, וכל שהתבה קולטתו הכניס בה, עכ"ל.

והענין הוא שהתבה היתה מקור הקדשה והטהרה, ולכן אותם הטהורים שלא השחיתו דרכם באו מאליהם, שכן טבע הטהור להתדבק בטהרה.

סימן של יהודי שמצפה לבשר בשורה טובה

וישלח את הערב ויצא ושוב (ח, יב - יג). והנה לכשנזדקק נמצא כי אצל העורב נאמר 'וישלח את הערב ויצא ושוב עד יבשת המים', הינו שהלך ובא אף ורק על מנת לבשר בשורה רעה שהמבול עוד על הארץ, ולאחר מכן כשכבר באה בשורה טובה של יבשת המים על הארץ, לא חזר לבשר שמועה טובה זו. מה שאין כן אצל היונה מצינו שנאמר 'וישלח את היונה וכו' ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה ותשב אליו אל התבה כי מים על פני כל הארץ', כי היונה לא חפצה לשוב ולהכנס אל התבה עם בשורה רעה שהמים עוד על הארץ, ועל כן הצריך נח להושיט ידו לקחתה אליו כדכתיב 'וישלח ידו ויטחה', אבל בפעם השנייה שנשלחה היונה וכבר היה לה בשורה טובה להשימיע פי קלו המים, אז לא הצריך לשלח ידו ולהכניסה אלא באה בעצמה. וסיים דאזה **הסימן של איש ישראל**.

מה היא תבת נח' של היום שמצילה אותנו

אלה תולדות נח, נח איש צדיק תמים היה בדורו וגו' (בראשית ו, ט), וברש"י הק' הביא "יש מרבותינו דורשים אותו לשבח, כל שכן שאלו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר, ויש שדורשים אותו לגנאי, לפי דורו היה צדיק ואלו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום, עכ"ל.

הקושיא ידועה למה במקום שאפשר לדרש לשבח יש שדרשוהו לגנאי, ובספה"ק **ישמח ישראל** הביא בשם אביו הרה"ק רבי יחיאל מאלכונסדר זיע"א לפרש על פי דברי קדשו של הרה"ק רבי בונם מפרשיסחא זיע"א אשר דבר בקדשו על מאמר חז"ל (סנהדרין יז) לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר **בשבילי נברא העולם**, הינו שצריך האדם להחשיב ולרומם את עצמו, ומאידך גיסא מצינו באברהם אבינו ע"ה שאמר על עצמו (בראשית יח, כז) ואנכי עפר ואפר, היינו בחינת ענוה ושפלות. וכו'...

...והנה בזמנינו משמשים שני הבחינות האמורות בכפיפה אחת, מצד אחד דורו של אברהם אבינו ע"ה ומאידך גיסא רח"ל דור המבול, שכאשר נמצאים בין כתלי הישיבה במחצת בחורים העוסקים בתורה ויראת שמים היא בחינת דורו של אברהם אבינו ע"ה, אבל חלילה לפעמים יצא האדם למקומות שאינם טובים לרחובות מכערים שם משמשת בחינת דור המבול.

מזלזל טבא וגדיא יאה

ברכת מזל טוב חמה ולבבית נשגר בזה קדם האי גברא רבא המופלא ומופלג בכל מכמני התורה, חריף ובקי טובא, סיני ועוקר הרים, ידיו רב לו לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, מרביץ תורה לרבים, שוקד יומם ולילה על התורה ועל העבודה בני עמודי דגריס, צנא מלא ספרא, יראתו קודמת לחכמתו, אהוב על המקום ואהוב על הבריות, יצק ודלה מים רבים מבארו הטהור של כ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט זיע"א וזכה לקבל אותות של הערצה וחבה מכ"ק מרן אדמו"ר הקוה"ט זיע"א ומיבלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

הרב הגאון רבי אפרים הכהן ווייס שליט"א

דומ"ץ דקהילתנו בלונדון
וראש החבורות דכולל ייטב לב סאטמר לונדון

בעל מח"ס "דעת כהן"

ולאביו ידידנו הנכבד העומד לימין גליונו החשוב במסירות נפלאה מידי שבוע בשבוע, ומסייע בלב ונפש חפיצה, קובע עיתותיו לתורה אשר מוסר עצמו באופן נפלא לרבוה זיע"א ולהבדלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, שהחזירו לו בעבודות אהבה רבה, איש חסד לכלל ולפרט, טוב למקום ונח לבריות, לבו פתוח כאלום לזולת

הרבני הרה"ח המופאר ר' שמואל ישראל הכהן שליט"א

וחתן האי גברא רבא, המופלא ומופלג בכל מכמני התורה, כל רז לא אניס ליה, כרכא דכולא ביה, איש האשכולות ורב תבונות, גדול בתורה ועטור ביראה, מורה בדבר ה' זו הלכה, על ישראל הדרתו, פה מפיץ מרגלית להלחיב הלבבות לתורה ועבודת ה', אשר תורה וגדולה נתאחדו על שולחנו

הגה"צ רבי שמעי' לעיוו שליט"א

רב דביהמ"ד 'היכל הכולל' ודומ"ץ וראש הכוללים דקהל ייטב לב סאטמר מחותנו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לרגל שמחת הולדת הנכדה הנינה

בת לחתנו נכדם האברך החשוב לן בעומקה של תורה

הרב משה הלוי פראנד שליט"א

בן הרה"ג ר' שלום אלימלך שליט"א

ראה"כ משפטי הלוי - חו"מ

בן הרה"ג רבי דוד שליט"א

נשיא התאחדות קהלות החרדים - כדתיא

יה"ר שיזכה לרוות ממנה ומכל יוצ"ח רוב נחת דקדושה

מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

ברכת מזל טוב וגדיא יאה

בלב מלא שמחה וגילה, בקול צהלה ורנה, בהדרת כבוד, תבענה שפתיו בהלל והודיה לשגר בזה ברכתנו המאליפות מעומק וחדוות דליבא קדם

שלמה באכנער שליט"א

רה"צ רבי ריש מתיבתא ומשפיע בשיבת מאור התורה

בן ידידנו הבנאי נשכח הגה"צ רבי אליהו זצלה"ה

חב"צ כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א

והברכה אחת לאמו הרבנית הצדקנית תלית"א

לרגל שמחת אירוסין הבן הנכד

החתן המופלג בתור"ש ובמידות טובות

עדין לאנן ולתפארת

הבה"ח משה

עב"ג הכלה החשובה תח"י

יהושע הערשקאוויטש שליט"א

בת הרה"ג ר' שהזיווג יעלה יפה ויזכו לראות רוב נחת

דקדושה מהם ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא גופא ונהורא מעליא אכ"ר

ברכת מזל טוב חמה ולבבית

לידידנו הנכבד מחשובי אנ"ש

הרה"ח המופאר ר' מיכאל פריעד שליט"א

בארא פארק

אשר מוסר את עצמו למען בית מדרשנו 'בית דוד'

בארא פארק אשר זכה לקרבה יתירה מכ"ק מרן

אדמו"ר זיע"א ולהבדלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ולבנו הרה"ח ר' מרדכי שליט"א - צידך

לרגל הכנס נכדו בנו נכדו יניק וחכים

כמר יצחק טוביה נ"ו

לנועם עול תורה ומצוות

יה"ר שיזכה לרוות ממנו ומכל יוצ"ח רוב נחת

דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

ברכת מזל טוב חמה ולבבית

לידידנו הנכבד מחשובי אנ"ש

הרה"ח ר' יעקב ליפשיץ שליט"א

ולאביו הרה"ח המופאר ר' מנשה שליט"א

מחשובי ומפארי אנ"ש נ"ל לרבוה"ק זיע"א

משב"ק כ"ק מרן הברכת משה זיע"א

אשר מוסר את עצמו למען הכנסת אורחים

אצל רביה"ק בעל הנועם אלימלך מליענסק זיע"א

ותלמידו אהובי של ישראל רביה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א

לרגל שמחת אירוסין הבן הנכד

החתן המופלג בתורה ויר"ש עדין לאנן ולתפארת

הבה"ח צבי שלמה

מחשובי חבורת החסידים

עב"ג הכלה החשובה

בת הרה"ג ר' נטע הלוי ליפשיץ שליט"א

יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויזכו לראות רוב נחת

דקדושה מהם ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא

אשרי מי שבא לראו

והלמדו בידו

ברכת מזל טוב

לאביו מורנו עטרת ראשנו

הרה"ג ר' משה ישראל טייקוצקי שליט"א

על סימיו והביטו על כל

טושו"ע ונו"כ ומשנ"ב חלק אורח חיים

במסגרת 'מעפל הש"ס'

יהי רצון שחפץ ה' בידך יצלה, ושתוכה

להמשיך וללמוד מתוך הרחבת הדעת

ושמחה, ורוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח

מברכים ומאחלים מעומק הלב.

בני המשפחה

ברכת מזל טוב חמה ולבבית

לידידנו הנכבד מחשובי ומפארי אנ"ש

הגה"ח ר' צבי פוקס שליט"א

מנ"כ בספר אור החיים הק' בבית מדרשנו בב"ב

ולחתנו הרה"ג ר' נחום רפפורט שליט"א

רב ומנ"כ בב"ב

לרגל שמחת אירוסין הנכדה הבת הכלה החשובה תח"י

ע"בג החתן המופלג בתורה ויר"ש עדין לאנן

יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויזכו לראות רוב נחת

דקדושה מהם ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא

ונהורא מעליא גופא ונהורא מעליא אכ"ר

ברכת מזל טוב חמה ולבבית

לידידנו הנכבד מחשובי אנ"ש

הרה"ג ר' יהודה לייב פרוש שליט"א

ר"מ ביישיבת סאטמר בב"ב

ולאביו הגה"ח ר' שמואל וולף שליט"א

ממעיני השמועה בחצה"ק

ולחמיו הגה"ח ר' משה קורנבליט שליט"א

מחשובי ומפארי אנ"ש

לרגל שמחת הולדת הנכדים הנינים

בנים אצל חתנו הרב יעקב שפיצר

יה"ר שיזכה לרוות ממנו ומכל יוצ"ח רוב נחת

דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

ברכת מזל טוב חמה ולבבית

לידידנו הנכבד מחשובי אנ"ש

הרה"ג ר' יעקב גלבשטיין שליט"א

ר"מ ומשפיע בשיבות ט"ל תורה ונדרבנא

ולאביו הרה"ח המופאר ר' אברהם ישעיהו שליט"א

מחשובי ומפארי אנ"ש

ולחמיו הגה"ח ר' משה קורנבליט שליט"א

מחשובי ומפארי אנ"ש

לרגל שמחת הולדת הבן הנכד הנ"ן

יה"ר שיזכה לרוות ממנו ומכל יוצ"ח רוב נחת

דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

ברכת מזל טוב חמה ולבבית

לידידנו הנכבד האברך החשוב

הרה"ר אליהו דוד גלבשטיין הי"ו

ולאביו הרה"ח המופאר ר' זאב שליט"א

מחשובי ומפארי אנ"ש

ולחמיו הרה"ח ר' יעקב צבי פרי שליט"א

לרגל שמחת הולדת הבת הנכדה

יה"ר שיזכה לרוות ממנה ומכל יוצ"ח רוב נחת

דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

ברכת מזל טוב חמה ולבבית

לידידנו הנכבד האברך החשוב

הרה"ר שמעון פרוש הי"ו

ולאביו הרה"ח המופאר ר' אהרן שליט"א

מחשובי ומפארי אנ"ש

ולחמיו הגה"ח ר' שמואל וולף שליט"א

ממעתיק השמועה בחצה"ק

לרגל שמחת הולדת הבן הנכד הנ"ן

יה"ר שיזכה לרוות ממנו ומכל יוצ"ח רוב נחת

דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

נא ללמוד ולהתפלל לרפואת
הילד ישראל דן
בן טויבא רבקה
נתן יוסף בן פייגא
יוסף אביגדור
בן מרים טויבא
לרפואה שלמה בתוך שאר חולי ישראל

עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר

התרגשות עצומה והתעלות מרוממת ליהטה באור יקרות השבוע ברחובה של עיר בשכונת 'קנה בושם' בבית שמש, במעמד הכנסת ספר תורה שנכתב בתכלית ההידור והשלימות ע"י הנגיד הרה"ח ר' דוד אייזנבך שליט"א נר"נ לרבוה"ק ומחשובי אנ"ש והוכנס ברוב פאר והדר לבית המדרש המרכזי שכונת 'קנה בושם' בנשיאות המרא דאתרא הגה"צ רבי ברוך קליינמאן שליט"א.

במעמד סיום כתיבת האותיות שהתקיים ברוב רושם קודם צאת התהלוכה השתתפו גדולי רבני העיר בית שמש, התרגשות מיוחדת עוררה הופעתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א אשר הגיע להשתתף בכתיבת האותיות ופיאר בהשתתפותו את המעמד.

כ"ק אד"ש הביע את התפעלותו מפארו והידורו של ספר התורה שנכתב בתכלית ההידור והיופי, בהשקעה עצומה בכל פרט ופרט, תורה מפוארה בכלי מפואר כמ"ש 'זה קלי ואנווהו - התנאה לפניו במצוות', ולאחר מכן האציל מברכות קדשו לרוב על הנגיד שליט"א ומשפחתו תחי'.

עם השלמת כתיבת האותיות יצא הספר לבית המדרש בתהלוכה מפוארת לכבודה של תורה בהשתתפות קהל המונים של תושבי בית שמש ושכונת 'קנה בושם', תלמידי חכמים, אברכים, חסידים ואנשי מעשה. עם הגיע ספר התורה לבית המדרש נערכו ריקודים מרוממים עם ספר התורה אשר השאירו רושם עצום ומרומם נפש על כל המשתתפים.

גדול היה המעמד לכבודה של תורה! ברכתנו שלוחה לתורם ספר התורה, ידידנו היקר הנגיד איש החסד והאשכולות, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, הרה"ח ר' דוד אייזנבך שליט"א, אשר זוכה לקרבה יתירה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ומסור בלו"נ למען גליוננו ולמפעלות חצר קדשנו, יהי רצון שיתקיים בכם הכתוב 'אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד', ותזכו להגדיל תורה ולהאדירה כשאיתם ליבכם, מתוך עושר וכבוד בריאות ונחת מכל יוצ"ח ואך טוב וחסד ירדפכם כל הימים, אכ"ר.

